

Cēsu pilsētas vides politikas plāns

2005-2017

SATURS

levads	3
Terminu skaidrojums	4
1. Cilvēks un sociālā vide	6
1.1. Iedzīvotāji, to skaitliskās izmaiņas	6
1.2. Vide un veselība	7
1.2.1. Vides riska faktori Cēsu pilsētā:	7
1.2.2. Sociālās vides faktori	8
1.3. Sabiedrības izglītība, informēšana un līdzdalība	9
2. Pilsētvide	10
2.1. Ģeogrāfiskais novietojums	10
2.2. Cēsu un tuvākās apkārtnes ģeomorfoloģiskie un hidrogrāfiskie apstākļi	11
2.3. Publiskā labiekārtotā vide	11
2.3.1. <i>Dzīvojamo rajonu vide</i>	12
2.3.2. <i>Pilsētas iekšējais ielu tīkls un transporta kustība pilsētā</i>	13
2.3.3. <i>Apstādījumi</i>	14
2.3.4. <i>Ielu un dzelzceļa aizsargjoslas</i>	15
2.4. Pilsētas ainava	16
3. Dabas pamatne	17
3.1. Meži	18
3.2. Biotopi	18
4. Ekonomiskā vide	19
4.1. Nodarbinātība	19
4.2. Saimnieciskās darbības raksturojums	19
4.3. Potenciāli piesārņotas vietas un teritorijas Cēsu pilsētā	21
5. Ūdens	22
5.1. Pazemes ūdens resursi	22
5.2. Notekūdeņi	24
5.3. Virszemes ūdens	25
6. Gaiss	26
6.1. Īpaši apdraudētas teritorijas	26
6.2. Enerģētika un siltumapgādes radītais piesārņojums	27
6.3. Transporta radītais piesārņojums	27
6.4. Troksnis	28
7. Atkritumi	28
7.1. Sadzīves atkritumi	28
7.2. Bīstamie atkritumi	30
7.3. Atkritumu šķirošana un otrreizēja izmantošana	30
8. Tūrisms un kultūrvide	31
8.1. Dabas vides izmantošana tūrisma attīstībā	31
8.2. Kultūrvide	32
9. Risināmo problēmu kopsavilkums	34
10. Politikas realizācijas līdzekļi pašvaldībā	34
11. Sektorālo indikatoru saraksts	36
12. Vides politikas plāna un rīcības programmas ieviešana un pārskatīšana	38
13. Izmantotā literatūra	38
14. Vides politikas plāna izstrādes darba grupa	40

Cēsu pilsētas vides politikas plāns un rīcības programma

Ievads

Cēsu pilsētas vides politikas plāns ir visaptverošs, stratēģisks un ar citiem atbilstoša līmeņa plāniem integrēts dokuments. To paredzēts īstenot līdz 2017. gadam, dažus mērķus varēs sasniegt vēl ilgākā laika posmā. Rīcības programma ir sagatavota īstenošanai no 2005. gada līdz 2009. gadam.

Vides politikas plānā ir formulēti Cēsu pilsētas vides aizsardzības principi, galvenie politikas mērķi un rīcības to sasniegšanai. Izstrādājot šo dokumentu, ir ņemti vērā ilgtspējīgas attīstības pamatprincipi un Agenda 21 ieteikumi vides pārvaldības plānošanai pašvaldībās. Plānā ir ietvertas vadlīnijas no 2005. gada jūnijā San Francisko pieņemtās ANO Zaļo pilsētu deklarācijas.

Vides politikas dokumenta mērķauditorija ir Cēsu pilsētas domes politiķi, struktūrnodaļu darbinieki, Cēsu pilsētas domes pakļautībā esošās iestādes un organizācijas, mācību iestādes, nevalstiskās organizācijas un organizācijas, un uzņēmumi, kuru rīcība ietekmē vides stāvokli. Vides politikas plāns un Rīcības programma turpmāk kalpos par pamatu vides nozares rīcību un aktivitāšu plānošanai, budžeta plānošanai vides aizsardzībai, projektu izstrādei un finansējuma piesaistīšanai no vietējiem, valsts un ES fondiem. Rīcības programmas īstenošana veicinās arī Cēsu domes struktūrvienību sadarbību savā starpā, sadarbību ar valsts iestādēm un sabiedriskajām organizācijām. Vides politikas mērķis ir līdzsvarot vides un ekonomiskās attīstības intereses Cēsu pilsētā un nodrošināt nepieciešamās prasmes un zināšanas vides politikas, likumdošanas un prakses pilnveidošanai vides nozarē, veicinot iedzīvotāju izglītošanas, iesaistes un informācijas aprītes iespējas ar vides aizsardzību saistītu lēmumu pieņemšanas procesos. Dokumentu veiksmīgi var izmantot uzņēmēji, uzņēmējdarbības attīstīšanai vides nozarē (brīvas nišas meklētāji).

Vides politikas plāns ir sabiedrības izpratnes un attieksmes veidošanas līdzeklis pret apkārtējo vidi.

Vides politikas mērķu īstenošanas rezultātā ir jāpanāk galveno uzdevumu izpilde - sabiedrības attieksmes maiņa pret apkārtējo vidi, vides un dzīves kvalitātes uzlabošana, nodrošinot iedzīvotāju labklājības, uzņēmējdarbības attīstības veicināšanu, ievērojot ilgtspējīgas attīstības principus.

Vides politikas plāna un rīcības programmas izstrāde uzsākta 2004. gada rudenī. Šo projektu finansiāli atbalstīja Vides aizsardzības fonds, piešķirot daļu no nepieciešamajiem līdzekļiem. Plāna izstrādi veica Cēsu pilsētas domes speciālisti, strādājot darba grupās un piesaistot dažādu nozaru un līmeņu ekspertus. Darba izstrādē tika iesaistīti Latvijas Universitātes ekonomikas fakultātes vides zinātnes un pārvaldības institūta maģistranti. Plāna izstrādes procesā piedalījās sabiedrisko organizāciju pārstāvji un Cēsu pilsētas domes deputāti.

Saskaņā ar Cēsu pilsētas attīstības stratēģiju, **vispārīgais vides politikas mērķis ir**

Sakopta un tīra vide drošā un dinamiskā pilsētā ar augstu dzīves kvalitāti.

Terminu skaidrojums

Ainava ir fiziogēogrāfisks komplekss, cilvēka darbības vide un vēsturiski pārmanotu tradīciju, paražu un estētisko īpašību kopums, kultūras mantojums, kuram piemīt noteikta struktūra un funkcijas. Tā liecina par mūsdienu attiecībām starp cilvēku un vidi.

Apstādījumi - visas ar augiem apaudzētas un koptas platības, kurās neiegūst augu produkciju pārtikai, koksni, grieztus ziedus un citas preces. Apstādījumi ietver parkus, dārzus, košumdārzus, skvērus, alejas, kapsētas, nogāžu nostiprinājumus u.c. Apstādījumos ir koki, krūmi, vītenaugi, puķu stādījumi, zālieņi, ceļi, takas un laukumi ar dārza un parka mēbelēm un ierīcēm, ūdenstilpnes, celtnes apstādījumu apkopei;

Arborists- koku kopējs;

Atkritumi — jebkurš priekšmets vai viela, no kuras īpašnieks atbrīvojas, ir nolēmis vai spiests atbrīvoties un kurš atbilst atkritumu klasifikatorā noteiktajām kategorijām.

Atkritumu apsaimniekošana — atkritumu savākšana (tajā skaitā atkritumu vākšana, šķirošana un sajaukšana, pārvadāšanai), uzglabāšana, pārkraušana, pārvadāšana, pārstrāde (arī atkritumu sadedzināšana) un apglabāšana, šo darbību pārraudzība, kā arī atkritumu apglabāšanas vietu ierīkošana un pārstrādes objektu uzturēšana un aprūpe pēc objektu slēgšanas;

Atkritumu radītājs- jebkura fiziska vai juridiska persona, kura rada sadzīves atkritumus savā īpašumā esošajā vai nomātajā zemes gabalā vai mājoklī.

Augsne - virsējais irdenais zemes slānis, kas veidojies atmosfēras un bioloģisko faktoru ietekmē un kam piemīt dabiska auglība;

Biogēni elementi – tādi elementi, kas radušies no dzīviem organismiem;

Biotops– no apkārtējās vides apstākļiem atšķirīga un noteikta lieluma vienveidīga dzīves telpa kādam dzīvības kopumam;

Bīstamie atkritumi- ir tādi atkritumi un to blakusprodukti, kas var būt vides piesārņotāji, kuri negatīvi ietekmē cilvēku veselību un vidi, un kuru bīstamību raksturo eksplozivitāte, uguns nedrošība, spēja uzliesmot, toksiskums, korozivitāte, nevadāma reaģētspēja, spēja izraisīt kancerogēnas, mutagēnas un citas pārmaiņas dzīvos organismos;

Dabas pamatne- ir ainavas platības, kas nav apbūvētas ar kapitālām celtnēm, kam dziļi pamati, ar dabīgi saaugušām vai ar cilvēka darbībā veidotām augu sabiedrībām, tai skaitā apstādījumiem ar iespējamām ūdenstilpēm un ūdenstilpnēm;

Dabas pieminekļi - savrupi dabas veidojumi: aizsargājami koki, dendroloģiskie stādījumi, alejas, ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi un citi dabas retumi, kam ir zinātniska, kultūrvēsturiska, estētiska vai ekoloģiska vērtība;

Dabas resursi - dabas daļas, to skaitā zeme, augsne, zemes dzīles, gaiss, ūdens, flora un fauna, kurām ir ekonomiska, sociāla, zinātniska vai kultūras vērtība;

Dabas resursu lietošana ir tieša dabas resursu ieguve (iesaistīšana saimnieciskajā darbībā);

Dzīvotne — noteiktu specifisku abiotisku un biotisku faktoru kopums teritorijā, kurā suga eksistē ikvienā tās bioloģiskā cikla posmā;

Ekosistēma - augu, dzīvnieku un mikroorganismu sabiedrības un to nedzīvās vides dinamisku komplekss, kuri mijiedarbojas savā starpā kā funkcionāla vienība;

Īpaši aizsargājama dabas teritorija - ģeogrāfiski noteikta platība, kas atrodas īpašā valsts vai pašvaldības aizsardzībā saskaņā ar kompetentu valsts varas un pārvaldes institūciju lēmumu un tiek izveidota, aizsargāta un apsaimniekotas ar sekojošiem mērķiem:

- aizsargāt un saglabāt dabas daudzveidību (retas un tipiskas dabas ekosistēmas, aizsargājamo sugu dzīves vidi, savdabīgas, skaistas un Latvijai raksturīgas ainavas, ģeoloģiskos un ģeomorfoloģiskos veidojumus utt.);
- nodrošināt zinātniskos pētījumus un vides pārraudzību;
- saglabāt sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas.

Mazdārziņš – pilsētas, fiziskas vai juridiskas personas īpašumā vai valdījumā esošs zemes gabals, kas nodots pagaidu lietošanā vai nomā uz noteiktu termiņu sakņu un puķu dārza ierīkošanai ar vai bez tīslaiņģās apbūves (dārza mājiņa, dārza inventāra noliktava vai siltumnīcas).

Meža apsaimniekošanas plāns - dokuments, kurā noteikti konkrētā meža īpašuma vai tiesiskā valdījuma apsaimniekošanas mērķi un paredzētās meža apsaimniekošanas darbības;

Meža aizsardzība - pasākumi meža bojājumu un to seku novēršanai vai mazināšanai;

Meža inventarizācija - informācijas iegūšana par mežu un tās dokumentēšana;

Meža zeme - zeme, uz kuras ir mežs, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, kā arī mežā ietilpstošie un tam piegulošie pārplūstošie klajumi, purvi un mežnoras.

Mežaparks - vienota, cilvēku izmainīta meža teritorija, kuru izmanto dažādiem atpūtas veidiem, kurai nepieciešama mākslīga dabiskās vides uzturēšana un augsts labiekārtojuma līmenis, vienlaikus saglabājot meža vizuālo dabiskumu;

Mežs - dažādās attīstības stadijās esoša ekosistēma, kurā dominē koki, kuru augstums konkrētajā vietā var sasniegt vismaz septiņus metrus un kuru pašreizējā vai potenciālā vainagu projekcija ir vismaz 20 procenti no mežaudzes aizņemtās platības;

Par mežu neuzskata:

- atsevišķi no mežiem esošas platības, kuras apaugušas ar kokiem un kuru lielums nepārsniedz 0,1 hektāru;
- mākslīgas vai dabiskas izcelsmes koku rindas, kuru platums ir mazāks par 20 metriem;
- augļu dārzus, parkus, kapsētas un meža koku sēklu ieguves plantācijas.

Mikroliegums — teritorija, ko nosaka, lai nodrošinātu īpaši aizsargājamas sugas vai biotopa aizsardzību ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kā arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ja kāda no funkcionālajām zonām to nenodrošina;

Mūžizglītība - iespēja izglītoties mūža garumā. Mūžizglītības politiku veido izglītības iespēju apzināšana, problēmu - vājo pušu noteikšana un mūžizglītības programmas un stratēģijas apstiprināšana. Mūžizglītība ietver visa veida izglītības iespējas cilvēka dzīves laikā. Pieaugušo izglītība ir mūžizglītības sastāvdaļa;

Parks - viens no apstādījumu veidiem, dabiskas un/vai cilvēku veidotas teritorijas, kuras veido dabas elementu, ēku un citu būvju un mazo arhitektūras formu daudzveidība, kurām ir liela estētiska, sanitāri higiēniska un rekreācijas nozīme un kuru uzturēšanai nepieciešams augsts labiekārtojuma līmenis, mākslīga audžu kopšana un atjaunošana;

Pieaugušo izglītība - izglītība no 18 gadu vecuma līdz mūža beigām. Pieaugušo izglītība ir dalāma formālajā – to apliecina valsts noteikti izglītības dokumenti un tiek iegūta noteikta kvalifikācija, un neformālajā – netiek iegūti valsts noteikti izglītības dokumenti;

Populācija — vienas sugas indivīdu grupa, kas apdzīvo noteiktu teritoriju vai biotopu;

Publiskie apstādījumi – sabiedrībai brīvi pieejamas koplietošanas apstādījumu platības uz pilsētas, valsts vai privātīpašumā esošas zemes;

Rekreācijas zona ir teritorija, kas paredzēta un iekārtota atpūtas, veselības aizsardzības un tūrisma attīstībai ;

Sugas — savvaļas dzīvnieku, putnu, augu un sēņu (ķērpju) pamatvienības ;

Vietējās nozīmes īpaši aizsargājamās teritorijas ir ģeogrāfiski noteiktas platības, kas atrodas īpašā pašvaldības aizsardzībā saskaņā ar Cēsu pilsētas domes lēmumu un tiek izveidotas, aizsargātas un apsaimniekotas nolūkā saglabāt sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas;

Vides veselība – cilvēka veselības aspekti , ieskaitot dzīves kvalitāti, kurus nosaka vides ķīmiskie, fizikālie, bioloģiskie , sociālie un psihosociālie faktori. (Pasaules Veselības organizācijas definīcija);

Zaļie atkritumi - koku, krūmu lapas un citas nobiras, lakstaugu laksti, nopļautā zāle, sašķeldoti kokaugu zari un mizas.

1.Cilvēks un sociālā vide

Mērķis:

Izglītota un rīcībspējīga sabiedrība, kas izprot vides aizsardzības principus un rūpējas par vides un savu veselību

1.1. Iedzīvotāji, to skaitliskās izmaiņas

Kopš 1992.gada Latvijas Republikā un arī Cēsīs iedzīvotāju skaits samazinās: Cēsīs 1990.gadā bija 22 100 iedzīvotāju, uz 2005. gada 1. janvāri Cēsu pilsētā bija tikai 18 137 iedzīvotāji.¹

Galvenais cēlonis iedzīvotāju skaita samazinājumam ir negatīvs dabiskais pieaugums. Kopš 1991.gada mirst vairāk cilvēku nekā dzimst. Pēdējos 4 gadus Cēsu pilsētā nomirst vidēji 100 cilvēki gadā vairāk nekā piedzimst. Valstī un arī Cēsu pilsētā pašlaik nav dzimstību veicinošas un ģimeni atbalstošas politikas.

Iedzīvotāju skaita samazinājuma iemesls ir arī negatīvs migrācijas saldo. Tas skaidrojams ar krievu armijas aiziešanu no Cēsu pilsētas 1993. un 1994.gadā, kā rezultātā uz dzīvi Krievijas Federācijā pārcēlās arī daudz krievu militārās personas. Daudzi latvieši 90-os gados atguva savus īpašumus ārpus pilsētas un pārcēlās uz dzīvi tajos.

Jaunieši, kas dodas studēt uz citām pilsētām, bieži vien neatgriežas Cēsīs, kā rezultātā pilsēta zaudē iedzīvotājus, jo Cēsīs nevar konkurēt ar lielpilsētu darba tirgus iespējām, atalgojumu un citiem jauniešiem būtiskiem piedāvājumiem.

Ja tuvākajos gados demogrāfiskā situācija Cēsīs neuzlabosies un iedzīvotāju migrācija nemazināsies, tad, zaudējot līdz 500 iedzīvotājiem gadā, Cēsu nākotnes attīstība ir apdraudēta, jo pilsētas attīstības pamatā ir pietiekams un kvalitatīvs cilvēku resursu nodrošinājums.

Iedzīvotāju skaita prognoze 2020. gadam ir apmēram 22 tūkstoši, kam par pamatu ir divi pieņēmumi: pozitīvs dabiskais pieaugums un pozitīva mehāniskā migrācija².

¹ Cēsu pilsētas domes dati (27.01.2005)

² Cēsu pilsētas teritorijas plānojums 2005.-2017. gadiem, Cēsis, 2005

Cēsu pilsētā iedzīvotāju vecuma struktūra:³
bērni līdz 6 gadu vecumam -1005; bērni no 7 līdz 18 gadu vecumam - 2964; darbaspējas vecumā - 11229; vecāki par darbaspējas vecumu - 4129. Bezdarba līmenis 5,5 %

1.2. Vide un veselība

Veselība ir viena no nozīmīgākajām cilvēka dzīves pamatvērtībām. To ietekmē dzīvesveids, vide (ūdens, gaiss, augsne, pātika, atkritumi, radiācija, darba vide), kā arī veselības aprūpes kvalitāte. Pasaules veselības organizācijas "vides un veselības" definīcija ietver gan tiešos ķīmisko vielu, starojuma un bioloģisko aģentu iedarbību uz veselību, gan arī labsajūtu plašākā fizikālā, psiholoģiskā un estētiskā nozīmē, t.i., vidē, kura ietver mājokļus, pilsētu attīstību, teritoriālo plānošanu un transportu. Tik plaša definīcija arī paredz kompleksu pieeju, lai izprastu vides un veselības problēmas un izstrādātu piemērotu politiku.

1.2.1. Vides riska faktori Cēsu pilsētā:

Gaisa kvalitāte

Gaisa piesārņojumu pilsētā rada katlu mājas, autotransporta radītie izmeši un putekļi, uzņēmumi ar piesārņojuma avotiem (īpaši Cēsu naftas bāze). Gaisa kvalitātes mērījumi līdz šim nav veikti, tāpēc nav iespējams noteikt gaisa piesārņojuma ietekmi uz iedzīvotāju veselību.

Ūdens kvalitāte

Valstī, arī Cēsīs tiek pievērsta uzmanība dzeramajam ūdenim un peldūdeņu kvalitātei. Pilsētā nav veikts grodu aku kvalitātes monitorings, jo grodu akas lieto 11 % iedzīvotāju un tās ir privātīpašumā. Izlases veidā aku ūdens (mikrobioloģiskais) monitorings veikts 1998. gadā.

Sakarā ar to, ka centralizētā notekūdens sistēma neaptver pilnībā visu pilsētas teritoriju, vietām iespējam atsevišķu objektu kanalizācijas notekūdeņu noplūde ūdenstilpēs un pastāv iedzīvotāju risks saslimt ar infekcijas slimībām.

Pilsētā nav oficiāli apstiprinātas peldvietas, līdz ar to peldūdeņu monitorings valsts programmas ietvaros netiek veikts regulāri.

Atkritumi un augsnes piesārņojums

Pilsētas rajonos, kur dzīvo cilvēki no nelabvēlīgām ģimenēm ar ļoti zemu ienākumu un apziņas līmeni, arī mazdārziņu teritorijās ir problēmas ar organizētu atkritumu apsaimniekošanu. Nepareiza atkritumu apsaimniekošana veicina grauzēju attīstībai labvēlīgu vidi un līdz ar to infekciju slimību pārnēsāšanu. Nelegālu atkritumu izgāztuvju veidošanās veicina augsnes un gruntsūdens piesārņojumu.

Troksnis

Troksnis cilvēkiem izraisa nepatīkamas izjūtas, veselības traucējumus, pat slimības. Troksni rada transporta līdzekļi, ražošanas un celtniecības iekārtas un darba aprīkojums, dzīvojamo un sabiedrisko ēku uzturēšanas sistēmas, mājsaimniecības iekārtas un saimnieciskā darbība, nekontrolēti izklaides pasākumi. Cēsu pilsētā trokšņa mērījumi nav veikti.

Darba vide

Valsts statistika uzrāda datus par nelaimes gadījumiem darba vidē, kuru cēlonis ir nepilnības darba aizsardzības nodrošināšanā un sociālās apdrošināšanas sistēmā. Uzņēmējiem nav stimula sakārtot darba vidi.

Reģistrētais nelaimes gadījumos cietušo skaits Cēsu rajonā, salīdzinājumā ar 2003. gadu ir pieaudzis. Reģistrēto arodslimību skaits 2004. gadā salīdzinot ar 2003. gadu arī pieaudzis. Arodslimības veicinošie faktori ir trūkumi darba organizācijā, vairāku darba risku faktoru summēšanās, nesakārtota darba vide darba vietās, kaitīgi darba vides faktoru iedarbība, nodarbināto novēloti ārsta apmeklējumi.

Biotiskie faktori (mājdzīvnieku turēšanas kultūra)

Ierobežota sabiedrības izpratne par mājdzīvnieku turēšanas kultūru un Cēsu pilsētas saistošo noteikumu Nr. 5. (10/04/2003) „Suņu un kaķu turēšanas noteikumi Cēsu pilsētā,” neievērošana rada situāciju, ka palielinās to cietušo personu skaits, kuras griezušās pēc palīdzības sakarā ar suņu kodumiem. 2003. gadā tas par 67 % pārsniedz vidējos rādītājus valstī. Vairākos gadījumos cilvēki cietuši no dzīvniekiem, kuriem nav zināms saimnieks,.

³ Pēc LR pilsonības un imigrācijas pārvaldes iedzīvotāju reģistra datiem, 2005

1.2.2. Sociālās vides faktori

Medicīniskās aprūpes stāvoklis

Iedzīvotāju veselības stāvoklī kopumā valstī iezīmējas vairākas negatīvas tendences. Par to liecina augstais saslimstības līmenis ar tādām infekcijas slimībām, kā akūtas zarnu infekcijas, ērcu encefalīts, tuberkuloze, B un C hepatīti, kā arī seksuāli transmisīvās slimības un AIDS. Augsts līmenis saglabājas saslimstībā ar onkoloģiskajām slimībām. Cēsu pilsēta nav izņēmums un šeit konstatētas tādas pašas problēmas un tendences veselības jomā kā visā valstī kopumā. Situācijas analīzi Cēsīs sabiedrības veselības jomā aprūpina datu apkopojums pa Cēsu rajonu, ne pilsētu atsevišķi.

Pēc Sabiedrības veselības aģentūras datiem, saslimstība ar salmonelozi pēdējos gados nepārsniedz vidējos rādītājus Latvijā, taču 2003. gadā tā Cēsīs 7,6 reizes pārsniedza vidējos valsts rādītājus. Paaugstināta saslimstība vasaras mēnešos saistīta arī ar iedzīvotāju masveida saslimšanu, lietojot uzturā inficētus konditorejas izstrādājumus (konstatēja konkrētu inficēšanās gadījumu ar konditorejas ceļa produkciju).

Saslimstība ar tuberkulozi Cēsu rajonā 2003. gadā bija 51,4 uz 100000 iedzīvotājiem (pieaugums par 2002. gadu ir 3,4%) . Tuberkuloze ir sociāla slimība, kuras izplatību veicinošie faktori ir nabadzība, bezdarbs un nevērība pret savu veselību-

Īpaši strauji pieaudzis narkomānijas slimnieku skaits ar pirmo reizi mūžā konstatēto diagnozi. Ļoti strauji pieaugusi mirstība, kas saistīta ar narkotisko un psihotropo vielu lietošanu.

Joprojām pārsvarā ir saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem, asinsrites sistēmas slimības, alerģijas gan jaundzimušajiem, gan cilvēkiem nobriedušā vecumā, ievainojumi, saindēšanās un citas ārējās iedarbības sekas.

Pēc sabiedrības aptaujas datiem, iedzīvotāju veselību Cēsīs ietekmē autotransporta radītais piesārņojums un troksnis.⁴

Saslimstība ar vīrusu hepatītiem Cēsu rajonā pēdējo triju gadu laikā ir 30-60 % līmenī no vidējiem rādītājiem valstī kopumā. Slimību cēloņi pārsvarā ir saistīti ar higiēnas prasību neievērošanu.

Cēsīs 2001. un 2002. gados nav konstatēts neviens saslimšanas gadījums ar ērcu encefalītu. Taču 2003. gadā ir reģistrēti 5 saslimšanas gadījumi. Ērces ir sastopamas pat pilsētas parkos.

Pēc ģimenes ārstu datiem, pieaug ar depresijas pazīmēm slimo iedzīvotāju skaits.

Smēķēšana un alkoholisms ir visaptveroša problēma valstī. Pašvaldības līmenī problēma tiek pakāpeniski risināta. Cēsīs ir uzsākta tabakas izstrādājumu un alkoholisko dzērienu izstrādājumu lietošanas samazināšanas programma jauniešu vidū. Cēsu pilsētā dibinātā vecāku dome sadarbībā ar jauniešu domi un pašvaldības policiju uzrauga iepriekš minēto izstrādājumu realizācijas ievērošanu tirdzniecības tīklā. Saistošajos noteikumos " Par sabiedrisko kārtību Cēsu pilsētā" ir reglamentēta alus un citu apreibinošu dzērienu lietošanas kārtība sabiedriskās vietās.

Noteikumi nepieļauj nepilngadīgo personu atrašanos datoru salonos no plkst. 23:00 līdz plkst. 6:00 un izglītības un zinātnes ministrijas noteiktajā mērcību laikā.

Sociālās aizsardzības sistēma pašvaldībā

Vides kvalitātes uzlabošana tās ilgtspējības izpratnē veidojas kopā ar sociālo un ekonomisko attīstību. Liela loma ir iedzīvotāju sociālāi aizsardzībai. Sociālā aizsardzība ietver sociālo aprūpi, sociālo rehabilitāciju un sociālo palīdzību un pakalpojumus.

Sociālo pakalpojumu nodrošināšanai no Cēsu pilsētas pašvaldības budžeta 2004.gadā tiek iedalīti 3,3 %.

Vardarbības un nelaimes gadījumu mazināšanai pašvaldību teritorijā, darbam ar ielu bērniem un riska grupas vecākiem izveidoti Nepilngadīgo uzraudzības dienests, Centrs ielu bērniem un bērniem no sociālā riska ģimenēm, Cēsu pilsētas bāriņtiesa.

Citas organizācijas, kuras darbojas sociālās aprūpes jomā Cēsu pilsētā ir Cēsu pilsētas domes Sociālā nodaļa – 5 darbinieki; Dienas aprūpes centrs - 4 darbinieki; Cēsu pilsētas pensionāts (~ 100 personām); Bērnu nams- patversme "Gaujaslīči" (~ 40 personām); Sv. Jāņa draudzes vīriešu naktspatversme (7-8 gultasvietas); Latvijas Sarkanā Krusta pansija – 30 personām;

Sociālās sfēras nevalstiskās organizācijas: Latvijas Neredzīgo Biedrības Cēsu teritoriālā organizācija; pensionāru apvienība "Cēsu pensionāri"; Cēsu rajona Invalīdu biedrība; Latvijas Kaulu, locītavu, saistaudu slimnieku biedrības Cēsu nodaļa, Multiplās sklerozes asociācijas Cēsu nodaļa; organizācijas "Glābiet bērnus" Cēsu rajona nodaļa ; Latvijas Sarkanā Krusta Cēsu nodaļa u.c.

⁴ Iedzīvotāju aptauja par Cēsu pilsētai svarīgiem vides jautājumiem, 2004

Cēsu pilsētā ir viena sociālā māja – pansija un ir ierobežots sociālo dzīvokļu skaits. Nav attīstīti grupu dzīvokļi (personām ar garīgās attīstības traucējumiem), servisa dzīvokļi (invalīdiem ar pārvietošanās traucējumiem).

Par iedzīvotāju drošību uz ielām rūpējas pašvaldības policija. Ir izvietotas septiņas video novērošanas kameras, kas dod iespēju operatīvi reaģēt uz sabiedriskās kārtības pārkāpumiem.

1.3. Sabiedrības izglītība, informēšana un līdzdalība

Cēsīs iedzīvotājiem ir iespēja iegūt kvalitatīvu un daudzpusīgu pirmsskolas, vispārējo, profesionālo, augstāko un interešu izglītību.

- Piecās pirmsskolas izglītības iestādēs (t. sk.- 1 speciālā pirmsskolas izglītības iestādē) ir 636 bērnu;
- 5 pamatskolās(, t.sk.1 bērniem ar elpošanas traucējumiem) mācās 2289 skolēni;
- Cēsu pilsētā ir 4 vidusskolas (t.sk.ģimnāzijas un 2 vakara maiņu vidusskolas) kopā 1764 skolēni. Profesionālās izglītības un profesionālās izglītības ievirzes iestādes:
- Cēsu 4. arodvidusskolā 431 audzēkņi apgūst 5 specialitātes,
- A. Kalniņa Cēsu mūzikas vidusskolā 280 audzēkņi apgūst 6 izglītības programmas,
- Cēsu sporta skolā 1026 cēsnieku piedalās 12 izglītības programmās,
- Cēsu mākslas skolā 182 audzēkņi apgūst prasmi darboties ar 6 veida materiāliem (āda, audums, krāsa, koks, stikls, māls),
- Latvijas Bruņoto Spēku Instruktoru skolā tiek apgūtas 2 specialitātes

Cēsu pievārtē ir divas arodskolas, vienā no tām- Priekuļu lauksaimniecības tehnikumā apgūst vides saimniecības specialitāti.

Pilsētā ir vairākas augstākās izglītības iestādes: Rīgas pedagoģijas un izglītības vadības augstskolas nepilna laika studiju daļas Cēsu studiju centrs, Daugavpils Pedagoģiskā universitāte (neklātiene), Biznesa augstskolas "Turība" Cēsu studiju centrs, Starptautiskā praktiskā psiholoģijas institūta Cēsu filiāle.

Cēsu bērnu un jauniešu centrs piedāvā interešu izglītību 27 interešu izglītības programmas (apmeklē 1258 cēsnieku), bez tam jaunieši darbojas Sporta skolā, Mākslas skolā, Bērnu mūzikas skolā.

Cēsu rajona padomes Pieaugušo izglītības centra datu bāzē ir reģistrēti 22 pieaugušo izglītības pakalpojumu sniedzēji, kas darbojas Cēsu pilsētā. Pēdējos gados pieaug iedzīvotāju izglītošana informāciju tehnoloģiju jomā, pieprasīti ir valodu kursi. Vides izglītības jomā nav reģistrēts neviens pakalpojumu sniedzējs.

Vides un veselības izglītošanas programma ir ietverta vispārīglītojošo skolu programmās. Izglītošanos vides nozarē veicina pilsētas domes, valsts un nevalstisko organizāciju organizētie pasākumi un akcijas.

Cēsu pilsētas skolas piedalās dažādos vides projektos ne tikai valsts mērogā, bet arī starptautiskajā mērogā: Cēsu pilsētas 1. pamatskola, Cēsu 2. vidusskola apmācītas Latvijas un Nīderlandes sadarbības projektā "Skolas ilgtspējīgai attīstībai Baltijas valstīs".

Cēsu pilsētas 2. vidusskolā sadarbībā ar Latvijas dabas un pieminekļu aizsardzības biedrību darbojas Dabas pētnieku pulciņš. Tiek realizētas dažādas aktivitātes un ekspedīcijas dabā.

Pilsētas skolas piedalās teritorijas sakopšanā ne tikai savas skolas apkārtnē, bet arī pilsētas apstādījumos. Tiek kopti Vācu kapi, pils parks, talkas notikušas arī Gaujas Nacionālajā parkā.

Skolās un pirmsskolas mācību iestādēs tiek organizētas ZAAO un iepakošanas apsaimniekotāju akcijas un apmācības izglītošanai par atkritumu apsaimniekošanu.

2002./2003. mācību gada laikā tika uzsākti projektu un zinātnisko darbu konkursi pilsētas mācību iestādēs ar Cēsu rajona padomes un Cēsu pilsētas domes atbalstu "Bērniem piemērota vide " un "Bērnu pētnieciskā darbība pilsētvides izpētē". Rezultātā 2004. gada ziemā skolēnu spēkiem iekārtota slidotava pie Cēsu 2. pamatskolas.

Katru gadu pilsētā tiek rīkoti konkursi "Lai top skaistāka mūsu sēta" un "Labākais angļu mauriņš", kurus atbalsta Cēsu pilsētas uzņēmēji. Konkurss iedzīvotājiem un uzņēmējiem rada motivāciju rūpēties par pilsētas ainavu un tās sakoptību.

Kopš 2002. gada Cēsu pilsētas domē darbojas vides attīstības padome, kurai ir konsultatīva funkcija dažādu ar vidi saistītu jautājumu risināšanā. Padomes sastāvā ir Cēsu pilsētas domes

darbinieki, deputātu pārstāvji, nevalstisko organizāciju pārstāvji, valsts un privāto organizāciju pārstāvji, kuru darbs saistīts ar vides aizsardzību.

Vides attīstības padome ir izstrādājusi un veikusi apmācību programmu par vides aizsardzību, dabas un kultūrvēstures objektu aizsardzības, attīstības un apsaimniekošanas jautājumiem. Kopumā 2003. gada ziemas pavasara mēnešos notika 16 lekcijas. Uzņēmējiem 2004.gadā tika rīkota diskusija par notekūdens piesārņojumu ar fosfātiem.

Apmācības tiek plānotas lai, veicinātu cēsnieku izpratni par pilsētas dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām, attīstītu vides sektoru attīstību pastāvošajai likumdošanai, kā arī veicot teritorijas sakopšanu, nesabojāt pilsētas ekosistēmas.

Skolu jaunieši tiek iesaistīti pilsētas domes vides izpētes projektos: pilsētas kokaugu inventarizācijā, Pirtsupītes teritorijas izpētē, Putnu dienu un Vides dienu pasākumos, sabiedrības anketēšanas projektos. Diemžēl skolēnu pārslogotības un saspringtās mācību programmas dēļ, līdzdalība šajos projektos ir nepietiekama .

Studējošie jaunieši no Priekuļu lauksaimniecības tehnikuma un Jelgavas LU studenti apgūst praksi domes struktūrvienībās. Sadarbība ir izveidojusies ar Latvijas Lauksaimniecības universitātes studentiem, kuri izstrādā kursa projektus un diplomdarbus par Cēsu pilsētai aktuāliem jautājumiem.

Vides jautājumu atspoguļošana mēdijos ir regulāra , taču iedzīvotāji aptaujā atzīst, ka tā ir nepietiekama. Vides aktivitātes tiek aprakstītas rajona laikrakstā „Druva” un Cēsu pilsētas domes ikmēneša izdevumā „Cēsu Vēstis”.Ar ‘Druvas’ redakciju ir izveidojusies laba sadarbība. Aktuālie jautājumi un regulāra informācija tiek ievietota Cēsu pilsētas mājas lapā un mājas lapas sadaļā Vide. Diemžēl šo informāciju var iegūt tikai interneta lietotāji.

Informāciju par vides jautājumiem, aktuālo likumdošanu, jaunāko literatūru vides jomā uzņēmēji un iedzīvotāji var iegūt arī Vides informācijas centrā, kas tika izveidots 2002. gadā Reģionālās vides pārvaldes Cēsu biroja telpās Birzes ielā 2 . Diemžēl finansiālo līdzekļu trūkuma dēļ netiek nodarbināts atsevišķs konsultants, bet reģionālās vides pārvaldes darbinieki vides informācijas centru apkalpo sabiedriskā kārtā.

Problēmrisinājumi :

1. nepieciešamība risināt jautājumu par integrēta vides zinību priekšmeta ieviešanu vispārizglītojošajā apmācību sistēmā ;
2. jaunu cilvēku piesaiste_NVO sektoram un tā darbības aktivizēšana;
3. tabakas izstrādājumu un alkohola lietošanas samazināšana jauniešu vidū .

2. Pilsētvide

Mērķis:

Kvalitatīva, droša dzīvojamā vide, ar vispusīgām rekreācijās iespējām, bioloģisku daudzveidību, resursu ilgtspējīgu izmantošanu un pievilcīgu ainavu

Cēsu pilsēta veidojusies daudzu gadsimtu laikā, kas atstājis nozīmīgas pēdas Cēsu pilsētas arhitektoniskajā un telpiskajā plānojumā. Cēsu pilsēta gadsimtu gaitā ir vairākkārt nopostīta, taču tā atdzimusi un attīstījies, veidojoties par nozīmīgu ražošanas, ekonomikas, kultūras, izglītības, medicīnas un transporta centru.

2.1.Ģeogrāfiskais novietojums

Cēsis atrodas Vidzemes Centrālās augstienes ziemeļrietumu nogāzē, kur augstiene saskaras ar Gaujas senleju. Tieši šajā abu fiziski - ģeogrāfisko rajonu kontakta joslā senlejas krastos veidojas savdabīgas un interesantas dabas ainavas, tāpēc Cēsu apkārtnē ir viena no Latvijas skaistākajām vietām. Atpūtai un veselības aizsardzībai ir ļoti liela nozīme.

Daļa pilsētas teritorijas - 1,8 km² ietilpst Gaujas Nacionālā parka dabas lieguma zonā, kur spēkā ir Gaujas Nacionālā parka likumdošana.

Pilsētas lielākā daļa atrodas Vidzemes Centrālās augstienes nogāzē uz viegli viļņota morēnas līdzenuma. Austrumdaļā tā virsma paceļas līdz 130m virs jūras līmeņa, rietumos un ziemeļrietumu virzienā uz Gaujas senlejas pusi pazeminās līdz 98-105 m virs jūras līmeņa. leleju un gravu dziļie

Iegrauzumi pamatiežos atsedz pazemes ūdeņu horizontus, kas baro avotus, strautus, upītes. Ielejās ir laba augsne un bagāta augu valsts. Gravās daudz smilšakmens atsegumu, krauju un alu, kas radušies pazemes, virszemes ūdeņu un cilvēka darbības rezultātā. Šo faktoru darbības rezultātā alas un kraujas iet arī bojā, kā tas noticis ar Vinteralu -Cēsu lielāko un garāko alu.

Pilsētas ziemeļrietumu daļā senlejas malā ar priežu mežu apaugusi smilšakmens grants kēmu pauguraine. Austrumu virzienā tā pāriet kultūrainavā.

Cēsu rajona teritorijā Gauja plūst pa ledāju kušanas ūdeņu veidotu devona smilšakmeni iegrauztu senleju. Zemes virsa ielejas dibenā ir tikai ap 30m virs jūras līmeņa, ielejas nogāzes augšējā malā – pamatkrastā – sasniedz ap 70m virs jūras līmeņa. Ielejā ir vairākas terases, nogāzēs daudz mazāku graviņu.⁵

2.2. Cēsu un tuvākās apkārtnes ģeomorfoloģiskie un hidrogrāfiskie apstākļi

No ģeomorfoloģiskā viedokļa Cēsu pilsētas un tuvākās apkārtnes teritorija atrodas Ziemeļlatvijas zemienē, bet izvietojas ļoti tuvu Vidzemes augstienes piekājei. Ievērojot reljefa raksturu, izdalāmi atšķirīgi lokālie ģeomorfoloģiskie rajoni :

- Ziemeļlatvijas zemienes Cēsu plato;
- Cēsu plato nogāze;
- Piegaujas pauguraine;
- Gaujas senieleja.

Nemot vērā specifiskās reljefa iezīmes, saistībā ar Gaujas senieleju, var tikt izdalīti sekojoši ģeomorfoloģiski apakšrajoni :

- Piegaujas sengravu un gravu reljefs;
- Sengravu saposmotais Piegaujas pauguraines reljefs.

2.3. Publiskā labiekārtotā vide

Cēsu pilsētas kopējās platības 24 %, jeb 462,8 ha klāj apstādījumi un meži, kam pilsētā ir daudzfunkcionāls raksturs. Tās veic gan sanitāri - higiēniskās funkcijas – aiztur piesārņojošās vielas un troksni, gan veic rekreācijas funkcijas – kalpo kā vide iedzīvotāju aktīvai atpūtai. Cilvēka roku neskartu un pilnībā dabiski saglabājušos teritoriju, tāpat kā visur Latvijā, pilsētā nav.

Zemes sadalījums pa nekustamā īpašuma lietošanas mērķiem⁶

	km ²	%
Lauksaimniecība	1,73	9,0
Mežsaimniecība	2,00	10,4
Ūdenssaimniecība	0,25	1,3
Vienģimenes un divģimeņu dzīvojamo māju apbūve	5,21	27,0
Daudzdzīvokļu māju apbūve	1,44	7,5
Darījumu iestāžu un komerciāla rakstura apbūve	0,45	2,3
Sabiedriskas nozīmes objekti	4,61	23,9
Rūpniecības objekti	1,66	8,6
Satiksmes infrastruktūras objekti	1,74	9,0
Inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti	0,19	1,0

Zemes izmantošanas politiku Cēsu pilsētā galvenokārt nosaka esošās situācijas ekonomiskie aspekti t.i. izdevīgu investoru piesaistei tiek pārdotas pašvaldības īpašumā esošas zemes platības .

Zemes īpašumu sadalījums: pašvaldības īpašumā esošās zemes 30%, valstij piederošais īpašums - 20 %, fizisko un juridisko personu īpašums - 50%.

⁵ "Cēsu pilsētas ģenerālais plāns. Paskaidrojuma raksts", 1.sējums, Pilsētprojekts, Rīga, 1988.gads, 10-18.lpp.

⁶ Pēc Valsts zemes dienesta teritoriālās struktūrvienības datiem, 2004

2.3.1. Dzīvojamo rajonu vide

Cēsis iedzīvotāji mitinās dažāda tipa dzīvojamajās mājās ar atšķirīgu to būvniecības laiku. Dzīvojamo māju rajoni ir izklaidēti pa visu pilsētu.

Daudzstāvu dzīvojamās mājas ir izvietotas Akmens–Dzintara ielu rajonos, Lenču ielas rajonā, Valmieras ielas rajonā, Birzes ielas rajonā, Maija ielas rajonā, Saules ielas rajonā, Bērzainē, Zvirbuļu-Zirņu ielas kvartālā, L.Paegles ielas rajonā, Viestura ielas rajonā, Ata Kronvalda ielā, Cīrulīšos.

Privātmāju rajoni izvietoti Pubuliņu rajonā, Lauciņos, Blusumuižā, Kalnmuižā, Jurģumuižā, Bērzainē, Cīrulīšos.

Padomju laikā daudzdzīvokļu namu būvniecības gaitā netika pievērsta pienācīga uzmanība šo ēku apstādījumu plānošanai, plānu izpildei un rekreācijas platību izveidei daudzdzīvokļu namu pagalmos. Bērnu atpūtas laukumi, auto stāvlaukumi gadu gaitā ir nolietojušies. Pašreiz pagalmu plānošana un labiekārtošana tiek veikta ļoti gausi, ir novērojama tendence uz apstādījumu rēķina paplašināt automašīnu stāvlaukumus. Vairākās ēkās veikti siltināšanas darbi, pilsētā sašķidrinātās gāzes pazemes krātuves daudzdzīvokļu namu rajonos ir aizvietotas ar dabas gāzes padevi.

Savrupmāju zonas tiek uzturētas pietiekoši labā kvalitātē, katras ēkas apkārtni labiekārto ēkas īpašnieki, atbilstoši savām spējām un vajadzībām. Pavasaros sniega kušanas laikā un vasarās un rudenos lietavu laikā bieži applūst savrupmāju pagrabi, kas rada neapmierinātību iedzīvotājos. Pilsētas kontekstā būtu jāpievērš liela uzmanība savrupmāju kvartālu ielu apstādījumu uzturēšanai un infrastruktūrai (centralizētie dzeramā ūdens un kanalizācijas tīkli, gāze).

Pilsētas vēsturiskajam centram raksturīgs mazstāvu dzīvojamās apbūves tips. Ēkas pārsvarā nolietojušās, vizuāli nepievilcīgas un ar zemu labiekārtojuma pakāpi. Pagalmi ir nelieli, pārsvarā tiek izmantoti saimnieciskām vajadzībām. Zālienu un apstādījumu tikpat kā nav. Ēkās ir zems labiekārtojuma līmenis, esošā infrastruktūra ir nolietojusies.

Dzīvojamajās ēkās, kuras celtas 20. gs. 60-tajos, 70-tajos un 80-tajos gados, ilgstoši nav remontētas, tajās ir zema energoefektivitāte. 70% no energoefektivitātes veicināšanas pasākumiem ir SIA „Cēsu dzīvokļu pārvaldes”, apsaimniekošanas kompetence sadarbībā ar iedzīvotājiem. Energoefektivitātes uzlabošanas pasākumi jāveic galvenokārt privātā sektora apsaimniekošanā esošajās dzīvojamajās ēkās.

Gan daudzdzīvokļu namos, gan savrupmājās tiek mitināti dzīvnieki: pārsvarā suņi un kaķi, istabas truši. Pilsētas nomalēs arī cūkas, vistas, kazas, pat govīs. Dome ir izstrādājusi saistošos noteikumus, kas reglamentē mājdzīvnieku turēšanu, reģistrāciju “ Par suņu un kaķu turēšanu Cēsis “. Tiek veidota reģistrēto mājdzīvnieku datu bāze. Iedzīvotāju aptaujas dati uzrāda, ka apmēram pusei cēsnieku ir mājdzīvnieki. 28% no iedzīvotājiem, kuriem ir mājdzīvnieki, nav informēti par dzīvnieku turēšanas noteikumiem. Dzīvnieku uzskaites rezultātā vasaras periodā 15% suņu uzskatāmi par klaiņojošiem⁷. Pašlaik pilsētā ir reģistrēti tikai 425 suņi un 268 kaķi. Iekasētie finansiālie līdzekļi par suņu un kaķu reģistrāciju tiek novirzīti sīkdzīvnieku kapsētas veidošanai un suņu un kaķu patversmes uzturēšanai „Dzīvnieku patversme „Lāciņi”, kura ir izveidota sadarbojoties 9 pašvaldībām un Cēsu pašvaldībai. Sīkdzīvnieku kapsēta ir iekārtota pilsētas DA daļā, dabas pamatnes teritorijā, un tika oficiāli atklāta 2005. g. 5. augustā.

Iedzīvotāji kūtri reģistrē savus mājdzīvniekus, atrunājoties, ka trūkst informācijas. Suņu pastaigu laukumu pilsētā nav. 78% no aptaujātajiem suņu īpašniekiem- cēsniekiem⁸ uzskata, ka suņu pastaigu laukumi ir nepieciešami. Ir reģistrēti un labiekārtoti 1 suņu dresūras laukums. Negatīvu ietekmi uz dzīvojamo rajonu vidi atstāj mājdzīvnieku ekskrementi ielu un trotuāru malās, pagalmos un apstādījumos.

Sadaļā, kas skar veselību, tiek runāts arī par gadījumu skaitu, kuros cietuši cilvēki no suņu kodumiem. Suņu sakosto cilvēku skaita pieaugums ir manāmi augstāks, kā vidēji valstī.

Negatīvu ietekmi uz dzīvojamo māju vidi atstāj pieaugošais autotransporta daudzums, līdz ar to nepietiekošs stāvlaukumu daudzums gan pilsētas centrālajā daļā, gan daudzdzīvokļu namu pagalmos un troksnis. Iedzīvotāju aptauja rāda, ka vēlami uzlabojumi daudzdzīvokļu māju rajonos ir gājēju ceļu un brauktuvju rekonstrukcija, jaunu komunikāciju izbūve un ēku siltināšana.

⁷ Zinātniski pētnieciskais darbs ”Mājas suns Cēsu pilsētā” DACVĢ skolnieces - A. Stikute, M. Bārdiņš, A. Krastiņš, I. Bildere, vadītāja I. Kazaka.

⁸ Zinātniski pētnieciskais darbs ”Mājas suns Cēsu pilsētā” DACVĢ skolnieces - A. Stikute, M. Bārdiņš, A. Krastiņš, I. Bildere, vadītāja I. Kazaka.

Ielu un dzīvojamo māju vides tīrību palīdz uzturēt Cēsu pilsētas domes organizēta motivējoša programma - konkurss „Gada labākais sētnieks”. Konkursta mērķis ir veicināt sētnieku darba efektivitāti un stimulēt motivāciju centīgam darbam. Iedzīvotāju un domes atzinība par paveikto darbu palīdz sētniekiem justies novērtētiem.

Problēmrisinājumi :

1. *Pilsētas izplešanās ierobežošana uz jaunu neskartu zemju rēķina, neizmantotu degradēto teritoriju sakārtošana un optimāla izmantošana;*
2. *Periodiskas teritoriju applūšanas novēršana;*
3. *Esošo daudzdzīvokļu namu energoefektivitātes paaugstināšana;*
4. *Vecpilsētas infrastruktūras uzlabošana;*
5. *Mājdzīvnieku īpašnieku informētības un atbildības līmeņa par savu dzīvnieku labturību un higiēnas prasībām paaugstināšana;*
6. *Pakāpeniski veicināt katras daudzdzīvokļu ēkas apstādījumu projektu izstrādi un to izpildi.*

2.3.2. Pilsētas iekšējais ielu tīkls un transporta kustība pilsētā

2001.gada vasarā veikta Cēsu pilsētas ielu izpēte un inventarizācija, kurā tika noteikts vispārējs ielu stāvoklis, kā arī konstatēta transporta kustības intensitāte 16 Cēsu pilsētas ielu krustojumos.

Visu Cēsu pilsētas ielu kopgarums ir 114,3 km, bet kopplatība ir 688 866 m², (3,6 % no visas pilsētas platības).

- 55.3 km ielas ar melno segumu, 48, 4%
- 45.2 km ielas ar šķembu un grants segumu,
- 13.8 km ielu ar grunts segumu.

Pētījumi rāda, ka 25% visu Cēsu pilsētas ielu seguma ir 100 % bojātas, turklāt problēmas rada nepietiekoši apsaimniekotās virszemes ūdens noteces sistēmas, trotuāru trūkums un to sliktais tehniskais stāvoklis. Nepieciešamība uzlabot ielu un trotuāru seguma stāvokli ir ļoti aktuāla.

Iedzīvotāju aptauja liecina, ka ikdienā 10 % pārvietojas ar sabiedrisko transportu, 36 % iedzīvotāju pārvietojas ar kājām, pārējie pārvietojas ar automobiļiem.⁹

Ir veiktas aptaujas par velotransporta izmantošanu pilsētā. Velotransports nav populārs galvenokārt tādēļ, ka trūkst veloceliņu un drošu velosipēdu novietņu. Tūrisma un veselīga dzīves veida veicināšanai Cēsu pilsētā nepieciešama veloceliņu un velostāvvietu izbūve.

Cēsu pilsēta ir iesaistījusies Starptautiskajā Intrerreg III B projektā „Baltic Sea Cycling”, kas ilgst no 2004.-2007. gadam. Projekta mērķis ir izstrādāt velotransporta stratēģiju pilsētā, veicināt velotransporta integrēšanu pilsētas transporta infrastruktūrā

Transporta plūsmas intensitātēs pētījumi, kas veikti 2001.gada jūnijā, jūlija mēnešos un 2004.gada janvārī rāda, ka visnoslogotākās ielas Cēsīs ir:

- Piebalgas iela; Valmieras iela; Dzintara iela; Jāņa Poruka iela; Lenču iela; Gaujas iela; Festivāla iela; Palasta iela; Vaļņu iela; Lapsu iela.

Visintensīvākā transporta plūsma skar sekojošu ielu krustojumus:

- Raiņa un Piebalgas ielu krustojums; Rīgas, Vaļņu, Gaujas, Palasta un Lielās Līvu ielu krustojums; Palasta, Lenču un Festivāla ielu krustojums; Akmens, Jāņa Poruka un Valmieras ielu krustojums; Dzintara un Valmieras ielu krustojums; Lapsu un Piebalgas ielu krustojums; Vienības laukuma krustojumu sistēma; Jāņa Poruka, Lapsu un Blaumaņa ielu krustojums; Lielās Katrīnas, Palasta un Bērzaines ielu krustojums; Valmieras un Rūpniecības ielu krustojums.

Cēsu pilsētas dome sadarbībā ar rajona padomi 2004. g./ 2005.g. realizēja projektu par Cēsu pilsētas transporta apvedceļa un trešā loka izbūves un rekonstrukcijas izpēti un projektēšanu ar kopējo budžetu 141 810 EUR. Projekta rezultātā tika sagatavots tehniski ekonomiskais pamatojums un

⁹ Iedzīvotāju aptauja par Cēsu pilsētai svarīgiem vides jautājumiem, 2004

tehniskie projekti investīciju projekta „Cēsu pilsētas transporta apvedceļa un trešā loka izbūves un rekonstrukcijas izpēte un projektēšana” ieviešanai.

2005. gada augustā tika saņemts ERAF līdzfinansējums projektam „Satiksmes drošības un organizācijas elementu izbūve bīstamajos Cēsu pilsētas ielu krustojumos”, ietverot Valmieras – Jāņa Poruka ielas krustojumu un Lapsu un Piebalgas ielu krustojumu satiksmes drošības uzlabošanu.

Transporta kustībai pilsētā ir pievērsta pastiprināta uzmanība, jo daļu no vides problēmām rada tieši transporta kustības intensifikācija pēdējo gadu laikā. Atmosfēras gaisa piesārņojums rodas gan no autotransporta, gan no pilsētu šķērsojošā dzelzceļa transporta. Pa dzelzceļa līniju Rīga - Lugaži tiek veikti pasažieru un kravu pārvadājumi. Pārvadājumu daudzums pēdējo gadu laikā ir sarucis.

Autotransporta vienību daudzums pilsētā palielinājies par 7-9 % gadā.. Cēsu pilsētā uz 2004.gada 1.janvāri ir reģistrētas 6412 vieglās automašīnas, uz 1000 iedzīvotājiem 356 vieglās automašīnas. Palielinās ielu malās stāvošo autotransporta līdzekļu skaits, kas vienlaicīgi samazina ielu caurlaidību pilsētas centrālajā daļā. Ir problēmas ar autotransporta novietošanu pilsētas centrālajā daļā. Rezultātā neizbēgami palielinās autotransporta radītais piesārņojums.

Daudzdzīvokļu māju rajonos iedzīvotāji veic pagalmu un pieguļošo teritoriju rekonstrukcijas, izveidojot papildus auto stāvlaukumus.

Lai risinātu problēmas, kas saistītas ar transporta kustību pilsētā, izveidota Transporta komisija, kuras sastāvā ir kompetenti speciālisti no domes struktūrām, kā arī no CSDD, pašvaldības policijas un ceļu policijas.

Transporta kustībai vecpilsētā ir pievērsta īpaša uzmanība. 2003.gada sākumā vecpilsētas teritorijā tika izvietotas ceļa satiksmes zīmes un vecpilsētas zona atvērta brīvai transporta kustībai. Perspektīvā paredzama iespēja Rīgas ielu posmā no Vienības laukuma līdz Rožu laukumam slēgt transporta kustību un atvērt to tikai gājējiem. Autotransporta pārvietošanās pa vecpilsētu no vides viedokļa nav ilgtspējīga.

2.3.3. Apstādījumi

Cēsis apstādījumu teritoriju struktūra pilsētas apbūvētajā daļā ir ļoti fragmentāra, nesistemātiska, jo mazie skvēri izvietoti pēc nejaušības principa – tie izveidojušies vietās, kur palicis brīvs laukums, izņemot vēsturiskos - Pils parka un Maija parka apstādījumus. Kā viens nodabas pamatnes elementiem, apstādījumi ietekmē pilsētas mikroklimatu, samazina ķīmisko piesārņojumu un troksni, vibrācijas, producē skābekli un vienlaikus pilda iedzīvotāju rekreācijas, veselības saglabāšanas, izglītošanas, ekosistēmas, pilsētas reprezentācijas u.c. funkcijas.

Tūristi Cēsis redz kā zaļu pilsētu, taču apstādījumu platības samazinās. Tiek strādāts, lai apstādījumiem piešķirtu kvalitāti, tādēļ pakāpeniski likvidē slimos un bojātos kokus, izstrādā projektus pilsētas aleju rekonstrukcijai un pilsētas iebraucamo ielu stādījumu atjaunošanai un kopšanai. Diemžēl jaunu infrastruktūras objektu būvniecība ir skārusi daudzdzīvokļu namu pagalmus un skvērus. Viens no negatīvākajiem piemēriem – apstādījumu platības samazināšanās, būvējot jauno sporta halli Piebalgas 18 pie pilsētas ģimnāzijas.

Pilsētas ekonomiskās aktivitātes ietekmē apstādījumus, jo mainās to struktūra un platība, kas turpmāk var būtiski pasliktināt vides kvalitāti. No vienas puses, pilsētai ir jāattīstās, ir jāizdara izvēle un jārēķinās, ka apstādījumi tiks apbūvēti vēl vairāk. No otras puses, kā liecina sabiedriskās aptaujas, iedzīvotāji vēlas, lai pilsētas centrā palielinātu apstādījumu platības. Nākotnē Cēsis iespējams vairāk izmantot vertikālos apstādījumus, vītenaugus, gaisa dārzus un augu kompozīcijas podos un kastēs uz ielām.

Cēsu pilsētai raksturīgais akcents ir alejas un apstādījumu rindas ielu un iebraucamo ceļu malās. Daļai (īpaši perifērijā) nav veltīta pienācīga kopšana. Pēdējos 4-5 gados Cēsis ir uzsākta intensīva apstādījumu mērķtiecīga kopšana, lai saglabātu to ilgtspējību un palielināt noturību pret nelabvēlīgiem vide faktoriem.

Kopš 2002. gada intensīvi rekonstruē apstādījumus. 2004. gadā atklāja Četru vēju dārzu ar strūklaku bijušā noēnotā un nelabiekārtotā skvēra vietā. Maija parka rekonstrukcijā ieguldīti lieli līdzekļi un parks nodots cēsnieku un viesu lietošanai jaunā veidolā. Tiek strādāts pie Pils parka labiekārtojuma, nogāžu stiprināšanas un stādījumu atjaunošanas. Ar Vides aizsardzības fonda sabiedrības un uzņēmēju atbalstu, 2004. gadā uzsākta Avotu ielejas parka ierīkošana Festivāla ielā

40. Projektu rezultātā gravu ar vairākām avotu iztecēm, strautu un dīķiem paredzēts rekonstruēt iedzīvotāju atpūtas vajadzībām.

Plānots saglabāt un pilnveidot pakāpeniski izveidojušos apstādījumu joslu, kas vijas cauri pilsētai (Ruckas parks, stadions, Avotu ielejas parks, Siļķupīte pilsētas Z daļā).

Cēsis darbojas 2 kapsētas: Meža kapi un Bērzaines kapi. Slēgtos Lauciņu, Vācu, Lejas kapus un daļēji slēgtos Bērzaines kapus nākotnē plānots veidot kā klusos, memoriālos parkus.

1937.gadā par Turcijas vēstniecības dotajiem līdzekļiem Cēsis labiekārtoja Turku kapus. Kapu ansambļa projekta autors ir Kārlis Dzirkalis. Turku kapu restaurācijas darbi tika uzsākti 2004. gada oktobrī. Pēc rekonstrukcijas atjaunotas Turku karagūstekņu kapu uzrakstu plāksnes, kapakmeņi, kā arī astoņi pazudušie pusmēness un zvaigznes simboli.

Mazdārziņi

Mazdārziņu teritoriju izveide Cēsu pilsētā sākās no 1960.gada līdz 1970.gadam, 1988.gadā pilsētā bija reģistrēti 2560 dārziņi. Sākoties zemes reformai pēc 1990. gada, to skaits strauji samazinājās, jo daudz dārziņu atradās uz zemēm, uz kurām tika atjaunotas īpašuma tiesības bijušajiem zemes īpašniekiem vai viņu likumiskajiem mantiniekiem.

Uz Cēsu pilsētas pašvaldības īpašumā vai valdījumā esošajiem zemes gabaliem 2005.gadā reģistrēti un nodoti lietošanā 424 mazdārziņi, kuri aizņem apmēram 20 ha pilsētas teritorijas. Cēsu pilsētas dome mazdārziņu reģistrāciju veic un pagarina lietošanas tiesības katru gadu. Lielākās dārziņu teritorijas ir izveidojušās pie daudzdzīvokļu mājām Viestura, Festivāla, Birzes, Leona Paegles, Saules ielā. No dārziņu lietotājiem aptuveni ¾ daļa ir pensionāri. Katram dārziņa lietotājam ir izsniegts akts par zemes gabala nodošanu lietošanā ar zemes gabala plānu, dārziņa izmantošanas noteikumiem un lietošanas termiņiem.

Pilsētas teritorijas plānojumā Cēsu pilsētā nav paredzēts veidot jaunas mazdārziņu teritorijas. Katrai teritorijai, uz kuras atrodas dārziņi, ir paredzēts konkrēts zemes lietošanas mērķis (vienģimenes un divģimeņu dzīvojamo māju apbūve, daudzdzīvokļu māju apbūve u.t.t.) un, ja kāda no šīm teritorijām būs nepieciešama celtniecībai vai pilsētas saimnieciskajām vajadzībām, ar dārziņu lietotājiem tiks pārtrauktas lietošanas tiesības, tāpēc mazdārziņu skaits ar katru gadu samazināsies. Atsevišķas mazdārziņu teritorijas ir sadrumstalotas un uz tām atrodas mazs skaits dārziņu. Lai pilsētā veidotu kompaktas mazdārziņu teritorijas, atsevišķie dārziņi jālikvidē, piedāvājot brīvās zemes lielajās mazdārziņu teritorijās.

Mazdārziņu racionālas apsaimniekošanas un optimālas pilsētas ainavas veidošanas nolūkos tuvākajā laikā nepieciešams veikt sekojošus pasākumus:

- Neveidot jaunas mazdārziņu teritorijas uz pilsētas īpašumā vai valdījumā esošajām zemēm.
- Izveidot komisiju (Cēsu pilsētas domes Būvniecības, teritorijas plānošanas un nekustamā īpašuma nodaļas speciālisti, Dzīvokļu un komunālās nodaļas speciālists, pašvaldības policijas darbinieks), kura apsekos esošo mazdārziņu teritorijas.
- Par mazdārziņiem atbildīgajam darbiniekam izstrādāt katrai dārziņu teritorijai esošās situācijas shematisku plānu ar dārziņu izvietojumu (norādot pamestās un nesakoptās dārziņu teritorijas, īslaicīgo apbūvi uz tām, ir vai nav teritorijas norobežojums), norādot teritorijas, kuras jāatbrīvo ielu ainavas veidošanas nolūkos.

2.3.4. Ielu un dzelzeļa aizsargjoslas

Aizsargjoslas gar ielām un dzelzeļu veido, lai samazinātu transporta radīto negatīvo ietekmi, nodrošinātu transporta maģistrāļu darbību un drošību, un izveidotu no apbūves brīvu joslu, kas nepieciešama ielu un autoceļu rekonstrukcijai un kopšanai. Lielākajā daļā ielu, aizsargjoslas veido pieaugušu kokaugu apstādījumi. Šie apstādījumi nav viendabīgi visā pilsētā un veido katras ielas raksturīgo kultūrainavu, ja tiek kopti. Pakāpeniski strādā pie Cēsis iebraucamo galveno maģistrāļu apstādījumiem. Par ielu turpinājumu kopšanu savu pašvaldību robežās ir bijušas sarunas ar Raiskuma, Vaives, Priekuļu pagastu un Amatas novada pašvaldību pārstāvjiem.

Pilsētas kokaugu inventarizācija uzsākta 2004. gada vasarā. Atzīmētas vērtīgākās alejas, kurām jāpievērš īpaša uzmanība. Alejām ir vismaz četrkārša vērtība - dendroloģiskā, kultūrvēsturiskā, bioloģiskā un saimnieciskā.

Lai nodrošinātu apstādījumu attīstību pilsētā, nepieļautu koku bojāšanu, ir izstrādāti un apstiprināti saistošie noteikumi, kuros reglamentēta rakšanas darbu tehnoloģija gar kokaugiem.

Cēsu pilsēta ir izvēlēta par mācību prakses vietu koku kopēju – arboristu apmācībām. Arboristu pieredzes apmaiņa notiek ar Eiropas koku kopēju padomes līdzdalību. Lai Latvijas koku kopēji varētu iekļauties progresīvajā kustībā, jau deviņus gadus Ērgļu arodvidusskolas ļaudis sadarbojas ar Eiropas koku kopēju padomi. Cēsu pašvaldības koku kopēji piedalās jaunākās tehnikas praktisko demonstrējumu apgūvē un izglītojošās aktivitātēs.

Saistošie noteikumi nosaka, ka ielu kaisīšanas līdzeklis slidenā laikā ir sāls - smilts maisījums. Sāls ietekme uz pilsētas apstādījumiem izraisa negatīvu antropogēno slodzi, īpaši cieš apstādījumi ielu malās. Pastiprinās barības elementu trūkums, tiek bloķēta nepieciešamo elementu uzņemšana. Rezultātā rodas traucējumi augu ūdens režīmā, vielmaiņas procesos utt. Vizuāli to var novērot kā lapu nekrozes (lapu nobrūnēšana). Šī sāls, salīdzinoši ar citiem sniega un ledus kausēšanas līdzekļiem, ir lēta, tomēr kokiem ļoti kaitīga.

Sadarbība ar Latvijas dzelzceļu par dzelzceļam pieguļošo platību kopšanu nav rezultatīva. Dzelzceļa aizsargjoslas kopšana Cēsu pilsētas robežās ir Latvijas dzelzceļa kompetencē. Pēdējos gados samazinājusies dzelzceļa aizsargjoslas apstādījumu kvalitāte un stādījumu rekonstrukcijai ir jāpievērš lielāka vērība.

2.4.Pilsētas ainava

Cēsu pilsētas ainava ir vērtēta Cēsu rajona kontekstā un Cēsu rajona teritorijas plānojumā ir iezīmēta kā nacionālās nozīmes augstvērtīga ainava¹⁰.

Detalizēta pilsētas ainavas inventarizācija nav veikta, nav vērtēta arī ainavas struktūra.

Pamatojoties uz pilsētas ģeogrāfisko novērtējumu, Cēsu pilsētai izdalīti trīs atsevišķi vēsturiskie ainavu apgabali:

1. Rajons, kurš ietver Gaujas senieleju un uz R izvietoto mežu masīvu, ar raksturīgi izteiktu dabīgās vides ainavu. To paredzēts attīstīt kā vietējās nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju “ Cēsu pilsētas dabas un kultūrvēsturisko parku”

2. Dzīvojamo māju masīvu rajoni, kuri ir izvietoti ārpus pilsētas centrālās daļas, paveras vecpilsētas gleznainā ainava ar Sv. Jāņa baznīcas tornis. Šajā telpiskajā vidē apbūve tiek pakļauta pilsētas vēsturiskajam kodolam. Nogāzes ar pilsētas vēsturisko centra apbūvi bijušas uztveramas no tuvākiem un tālākiem skatu punktiem. Lai atjaunotu bijušās ainavas, nepieciešams detalizēts ainavas elementu novērtējums un tālāka rīcība to apsaimniekošanai. Apbūve, kas piekļaujas vēsturiskās apbūves zonai tiek reglamentēta .

3. Rajons uz austrumiem no dzelzceļa joslas, kur izvietojas pilsētas rūpniecības objekti, noliktavas un komercobjekti, kas nosaka šī rajona arhitektoniski-telpisko raksturu. Rūpniecības zonā un ap rūpniecības uzņēmumiem, vietās, kur uzņēmumu sanitārās zonas saskaras ar dzīvojamo apbūvi, paredzēts izveidot apstādījumu aizsargjoslas. Stādījumu aizsargjoslas būtu jāveido arī gar dzelzceļu.

Plānveidīga pilsētas ainavas veidošana atjaunota 2000. gadā. Pirmsākumi meklējami Vintergravas entuziastu grupas vēlmē sakopt Vinterupītes apkārtni. Kā likumsakarīgs turpinājums tika izveidota vides attīstības padome, kas ieteica Cēsu pilsētas domē algot ainavu arhitektu.

Cēsu pilsētas **Vides attīstības padome** (turpmāk tekstā VAP) ir ar Cēsu pilsētas domes 2002.gada 14. marta lēmumu (protokols Nr. 7-5) izveidota neatkarīga sabiedriski konsultatīva struktūrvienība, kuras uzdevums ir sekmēt Cēsu pilsētas dabas, arhitektūras un kultūrvēsturisku vērtību un pieminekļu apzināšanu, saglabāšanu un attīstību.

Cēsu kolorīts ir vēstures, arhitektūras un reljefa vienotība. Arheoloģijas objekti - Riekstu kalns, Siļķu apmetne ; dabas objekti - Pils parks, Maija parks, Svētavota ala, Vintergrava, Cīrulīšu klintis, Dubinskas dīķi; mākslas un vēstures objekti- Bērzaines kapi, Cēsu uzvaras piemineklis, Cēsu pulka Skolnieku rotas piemineklis, Lauciņu un Lejas kapsēta, Meža kapi, Turku un Vācu kapi (Vācu kapos 2 vietās ir arī ebreju apbedījumi) un Cēsu pilsētas kultūrvēsturiskie pieminekļi veido savdabīgo pilsētas ainavu.

Problēmrisinājumi :

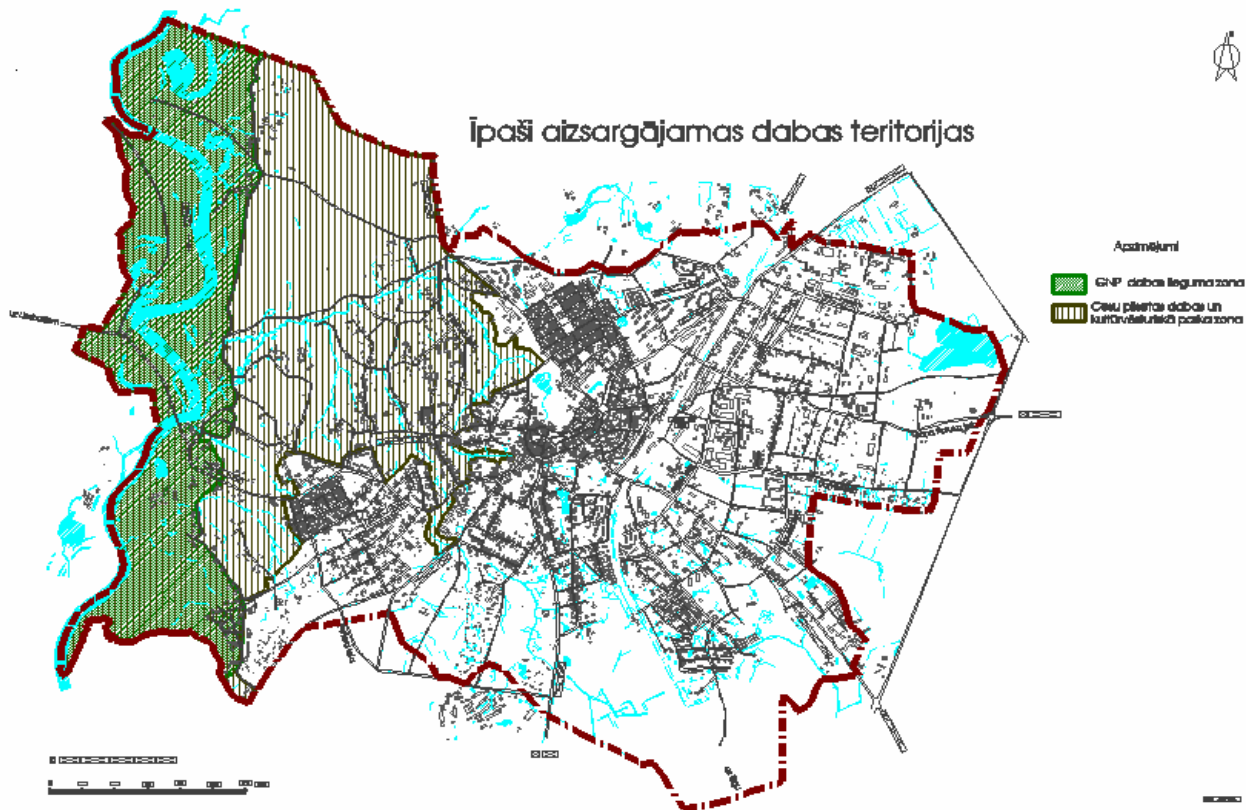
¹⁰ O. Nikodemuss. Cēsu rajona ainavu inventarizācija un vērtējums, Cēsis, 2001.

1. Novirzīt transporta plūsmu no pilsētas centrālās daļas;
2. Uzlabot velo un gājēju infrastruktūru;
3. Paaugstināt ceļu un ielu satiksmes drošību, veicot ielu segumu kvalitātes uzlabošanu, ierīkojot ceļu satiksmi organizējošas un norādes zīmes;
4. Veicināt dzelzceļa aizsargjoslas stādījumu kopšanu un pakāpenisku atjaunošanu;
5. Turpināt sadarbību ar kaimiņu pašvaldībām par Cēsu pilsētas ielu turpinājumu sakopšanu, un, ja nepieciešams, arī rekonstrukciju ārpus Cēsu pilsētas robežām.
6. Izstrādāt ainavas vērtējumu un inventarizāciju;
7. Apkopot Informāciju par esošo sabiedrisko un juridisko personu īpašumā esošo apstādījumu stāvokli;
8. Veicināt apstādījumu rekonstrukcijas tehnisko projektu izstrādi;
9. Veicināt sadarbību ar mācību iestādēm un pieaugušo izglītības centriem par kvalificētu apstādījumu kopēju- darba veicēju apmācību;
10. Veicināt apstādījumu projektu sagatavošanu un realizēšanu, veicot ielu rekonstrukciju.

3. Dabas pamatne

Mērķi:

1. Kvalitatīvas dabas teritorijas un pilsētas ainavas, to izmantošana ar mērķi nodrošināt tām teritorijas plānojumā paredzētās funkcijas;
2. Daudzveidīgas pilsētas ekosistēmas, kas tiek izmantotas sabiedrības izglītošanai un rekreācijai

3.1. Meži

Vislielākās mežu platības Cēsu pilsētas administratīvās teritorijas robežās ir Gaujas senielejas teritorijā, pilsētas R un ZR daļā. Mežos pārsvarā raksturīgas mālsmilts, māla un palienes augsnes. Sastopamākie mežu augšanas tipi – damaksnis - 71%, lāns -10% un slapjais damaksnis – 6%, arī purvājs un niedrājs. Kopumā mežu zemes klāj 530 ha no Cēsu pilsētas platības, kur valdošā koku suga - priede aizņem 64%, baltalksnis- 22 %, egles 7% .

Mežu zemes ir gan privāto īpašnieku pārvaldījumā, gan pašvaldības valdījumā . Pašvaldības valdījumā ir ap 100 ha mežu zemes. Pēdējo gadu laikā pašvaldības īpašumā esošajos mežos mežsaimnieciskā darbība nav veikta. Mežsaimniecības organizācijas projekts Cēsu pilsētas mežiem ir izstrādāts 1988-1997. gadiem. Likumdošana paredz jaunas mežu inventarizācijas izstrādi.

Pēc LU Bioloģijas institūta 2004. gadā veiktā pētījuma datiem pilsētas teritorijas mežos ir konstatēta liela biotopu dažādība.

Pilsētas meži nenes peļņu, to galvenā funkcija ir rekreācija. Pastāvīga antropogēnā slodze degradē meža biotopus un mežs neveic tam paredzētās funkcijas.

Pilsētas mežos vērojama pastāvīga cilvēka klātbūtne - meži tiek izmīnāti (atkailinātas koku saknes un augsne, samazinās lakstaugu un sūnu sastāva augu sugu vitalitāte un daudzums), bojāti koki un krūmi, pilsētas mežus piegružo ar sadzīves atkritumiem. Pilsētas meži, tāpat kā jebkurš meža masīvs, ir jākopj.

3.2. Biotopi

Pēc Latvijas Universitātes Bioloģijas institūta speciālistu 2004. gada inventarizācijas datiem Cēsu pilsētas teritorijā ir augstvērtīgi aizsargājami bezmugurkaulnieki, mugurkaulnieki, augi un biotopi. Teritorijā konstatēts ievērojams apdraudēto sugu un dabisko biotopu indikatoru skaits. Kopumā konstatēta 1 posmtārpu, 1 vēžveidīgo, 14 gliemju un 18 kukaiņu sugas, kuras ir retas vai aizsargājamas; konstatētas 7 aizsargājamas sikspārņu sugas un 77 putnu sugas, no kurām 10 ir aizsargājamas; 7 ziedaugu, 1 staipekņu, 18 sūnu un 8 ķērpju sugas, kuras visas ir retas un aizsargājamas sugas. Saskaņā ar starptautiskajām konvencijām. (Bernes Konvencija 1979, Eiropas Padomes Direktīva 92/43/EEC) šo sugu populācijas pilsētas teritorijā ir ieteicams saglabāt un aizsargāt. Iepriekšminēto sugu atradņu teritorijas vai vismaz nozīmīgākās no tām ir potenciālās mikroliegumu atrašanās vietas, un tās jāizvērtē no bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas aspekta.

Inventarizācijas un tās novērtējuma rezultātā ir secināts, ka Cēsis nozīmīgākās un aizsargājamiem biotopiem un aizsargājamām un retām sugām bagātākas teritorijas ir:

- Pārgaujas ielas rajons no pilsētas ZA robežas līdz Gaujas ielai, ieskaitot Sarkanās klintis un Gaujas ieleju un vecupes.
- Cīrulīšu strauta gravas mežs.
- Benču atteka un apkārtējais jauktais mežs 20 m rādiusā ap to.
- Vecupe pie Bērnū nama „Gaujaslīči” un jau daļēji izcirsts slapjš lapu koku mežs ap to.
- Cēsu Pils parks.
- Strauta gravas mežs no Cīrulīšu laivu bāzes uz augšu līdz Cīrulīšiem.
- Vintergrava no Bērzaines ielas līdz Silķupītei

Problēmrisinājumi :

1. Apzināt un apkopot informāciju par fizisko personu īpašumos esošajiem vērtīgajiem biotopiem un to apsaimniekošanu ;
2. Veicināt privātpašnieku ieinteresētību un vēlmi biotopi atrodas uz zemēm, kuri nav ieinteresēti to saglabāšanā;
3. Samazināt pļavu aizaugšanu Gaujas ielejas teritorijā;
4. Veikt mežu piesārņojuma kontroli un sakopšanu sadarbībā ar GNP, iesaistot skolu jaunatni un NVO;
5. Veikt pašvaldības īpašumā esošo mežu inventarizāciju un mežu apsaimniekošanas plānu izstrādi;
6. Veikt dabas un kultūrvēsturiskā parka dabas aizsardzības plāna izstrādi un tā ieviešanu.

4. Ekonomiskā vide

Mērķis: attīstītas uzņēmējdarbības ar augstiem vides kvalitātes standartiem

4.1 . Nodarbinātība

Cēsu pilsētā uz 2005. gada 1. janvāri bija 11208 ekonomiski aktīvo iedzīvotāju.

Vidējais bezdarba līmenis Cēsīs 2004.gadā bijis 5,5%¹¹, bet salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, tas samazinājies par 1%.

Cēsu pilsētai laika posmā no 1999-2001.gadam ir uzrādīts negatīvs attīstības indekss, turklāt šī indeksa izmaiņa attiecībā pret iepriekšējiem gadiem ir izteikti negatīva. Kopš 2001. gada pilsētas ekonomiskā attīstība kļuvusi straujāka.

4.2 . Saimnieciskās darbības raksturojums

Jau 19.gs. beigās Cēsu pilsēta Latvijas valstī pieteica sevi kā pakalpojumu, atpūtas, tūrisma, kultūras un izglītības pilsētu. Šāds statuss tai ir saglabājies arī mūsdienās.

Cēsīm 50 padomju varas gados izdevās veiksmīgi izvairīties no lielu uzņēmumu ienākšanas pilsētā, kā rezultātā pilsēta saglabāja latvisku iedzīvotāju sastāvu un samērā sekmīgi arī kultūrvēsturisko mantojumu.

Padomju gados Cēsu pilsētas lielākie uzņēmumi bija:

- Cēsu autotransporta ražošanas apvienība (CATA) – pasažieru un kravu pārvadājumi,
- Autoremontu rūpnīca (ARR) – smago automašīnu GAZ markas automobiļu kapitālie remontu,
- 3.ceļu remonta un būvniecības pārvalde – ceļu būvniecība un uzturēšana,
- Starpkolhozu celtniecības organizācija – celtniecība,
- Vidzemes Celtniecības Trests – celtniecība,
- Valsts meliorācijas celtniecības uzņēmums – meliorācijas darbi, tehnika un celtniecība,
- Lauktechnika – lauksaimniecībai nepieciešami instrumenti, izejvielas un konsultācijas,
- Latvijas neredzīgo biedrības Cēsu mācību un ražošanas uzņēmums (konservu vāciņu ražošana),
- Latvijas keramika- kārniņu un keramikas māksliniecisko izstrādājumu ražošana,
- Cēsu pienotava – piena produkcijas ražošana.

Cēsu pilsētas ražošie uzņēmumi, kuri izvērсуši aktīvu darbību pēc 1990.gada

Metālapstrāde: Cēsu autoremonta rūpnīca (ARR) privatizācijas rezultātā sadalījusies vairākos nelielos uzņēmumos:

- SIA "Meistars"- lauksaimniecības mašīnu, to rezerves daļu izgatavošana un remonts, čuguna detaļu liešana .
- „AGS”- kravas automašīnu GAZ 51 dzinēju kapitālie remontu.
- "Var C", - speciālo kravas automašīnu aprīkojuma projektēšana un izgatavošana, dažādu modifikāciju konteineru izgatavošana.
- SIA „Metinātājs”- automobiļu detaļu izgatavošana.

Pārtikas ražošana:

- A/S "Cēsu Alus"- ražo alu un bezalkoholiskus dzērienus, 2001.gadā tika atklāta jauna ražotne.
- "Vinnis" - uzņēmuma pamatnodarbošanās un specializācija ir: medus iepirkšana un fasēšana, dažādu medus delikatešu un piedevu ražošana.
- A/S "Ruks" Cēsu gaļas kombināts - darbības virzieni: gaļas un gaļas produktu ražošana., 2002.gadā tika atvērta pirmā ES atbilstošā lopkautuve Latvijā;

¹¹ Pēc LR pilsonības un imigrācijas pārvaldes iedzīvotāju reģistra datiem , 2005

Vides politikas plāns un rīcības programma Cēsu pilsētai, 2005

- “Venden” - dzeramā ūdens sagatavošana fasējumā (pazemes ūdens, attīrīts un uzlabots);
- “Vigo” Dzeramā ūdens sagatavošana fasējumā(dabīgā avota ūdens) ;
- SIA “Krūmiņa nams”, - maiznīca un veikals, maize un konditorejas izstrādājumu ražošana;
- SIA Beātus”- maiznīca un veikals, maize un konditorejas izstrādājumu ražošana;
- “Cēsu maiznīca”, Ceptuve un veikals, maize un konditorejas izstrādājumu ražošana;
- SIA “Roze”- zivju produkcijas ražošana ;
- SIA „Āma” - gaļas produktu ražošana.

Citas ražošanas nozares:

- Latvijas neredzīgo biedrības Cēsu mācību un ražošanas uzņēmums -darbības virzieni: skārda, metāla un kartonāžas izstrādājumu ražošana.
- SIA “Valdars”- keramikas rūpnīca - keramikas izstrādājumi dažādām sadzīves vajadzībām.
- SIA Leo”- keramzīta bloku ražošana, būvniecības materiālu vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība.
- SIA “Riepnieks”, automašīnu riepu atjaunošana.
- SIA „Altehs”- logu un durvju ražotne.

Dārzkopība:

- Z/S “Kliģēni” –apstādījumu kopšana, puķu stādu, ziedu un dārzeņu audzēšana;

Iespieddarbu izgatavošana:

- “Preses nams” , poligrāfijas grupa, Cēsu tipogrāfija “Jāņa Sēta” -Poligrāfijas izstrādājumu ražošana: etiķetes, kartona kārbas un mapes, reklāmas lapas un bukleti, afišas, plakāti, veidlapas, paškopējošās kvītis, biļetes (ar numerāciju), ielūgumi un vizītkartes.

Būvniecība:

- “Cēsu būvnieks”, “ Wood Line Būve”, “Kurmis”, “Cinis” , “Wars”, “CeL TiK”, “Restaurators”, „ Cēsu specceltnieks”, SIA “Virāža”,SIA “Remonts KP”- ceļu būves un asfaltēšanas darbi.

Kokapstrāde:

- SIA Lāns” galdniecība (durvju- logu, mēbeļu ražošana), kokapstrāde un kokmateriālu ražošana.
- SIA „Reinis G „- galdniecības pakalpojumi.
- SIA „Okrašinskais un Beķeris”- zāģmateriālu izgatavošana.
- SIA Gray-Dexter”- zāģmateriālu izgatavošana.

Ražojošie uzņēmumi koncentrējušies galvenokārt pilsētas ZA daļā, taču paliekošu negatīvu ietekmi uz pilsētas ainavu ir atstājusi bijusī Autoremonta rūpnīca (turpmāk - ARR) , kas izvietota tuvu pilsētas centrālajai daļai A. Kronvalda ielā 40, kā arī bijusī Rajona celtniecības pārvaldes (RCP) teritorija Lenču ielā, kurā pēc RCP privatizācijas darbojās vairāki kokapstrādes uzņēmumi.

Ražojošo uzņēmumu teritorijas pārsvarā ir vizuāli nesakoptas (teritorijas Palmu ielā, Robežu ielā, A. Kronvalda ielā, Piebalgas ielā, Rūpniecības ielā), kas ietekmē pilsētas vizuālo kopskatu.

Pakalpojumu un tirdzniecības sektora uzņēmumi

Cēsis ir plaši attīstīts pakalpojumu un tirdzniecības serviss, līdz 2005. gada 1. martam pilsētā reģistrētas 599 uzņēmējdarbības vienības.

Pašvaldībā strauji attīstās un modernizējās pakalpojumu sektors, izbūvējot jaunas vai modernizējot esošas būves. Pakalpojumu sfēras uzņēmumi ir koncentrējušies galvenokārt pilsētas centrālajā daļā, pēdējo gadu laikā strauji attīstās uzņēmējdarbība Saulrītu rajonā.

Pakalpojumu sniedzēju attīstība Cēsis (5 banku filiāles, 4 apdrošinātāju kompāniju filiāles, 2 apsardzes firmas, 10 aptiekas un optikas veikalus, 5 viesnīcas, vairāk nekā 25 automašīnu apkopes un detaļu tirdzniecības uzņēmumi, utt.) liecina par Cēsu pievilcīgumu pakalpojumu un tirdzniecības uzņēmumiem un mazā un vidējā uzņēmējdarbības veida attīstību.

Gatavojoties pilsētas 800-gades svinībām, vairāki Cēsu pilsētas ražojošie un pakalpojumu sfēras uzņēmumi piedalās ar savu ieguldījumu jubilejas pasākumu atbalstam. Tādējādi atjaunots “Četru

vēju dārzs", Maija parks, ierīkots pulkstenis pie Raunas vārtiem un plānots rekonstruēt vairākas apstādījumu platības un ēkas.

4.3. Potenciāli piesārņotas vietas un teritorijas Cēsu pilsētā

Potenciāli piesārņotas vietas un platības ir apzinātas, ņemot par pamatu Valmieras RVP iesniegtos sākotnējos datus un izvērtējot iepriekšējo gadu saimnieciskās darbības, kuru rezultātā varētu būt ietekmēta augsnes, grunts un gruntsūdeņu kvalitāte, mainījušies to fizikāli ķīmiskie parametri.

Platība, kuru aizņem piesārņotas vai potenciāli piesārņotas teritorijas ir apmēram 25 ha, 1,3 % no kopējās pilsētas platības.

Teritorijas plānojumā pēc sākotnējās izvērtēšanas datiem tika iezīmētas šādas potenciāli piesārņotas teritorijas:

- *Centrālās katlu mājas teritorija, Rūpniecības ielā 13*, apmēram 5,3 ha (teritorijā izvietotas mazuta cisternas un mazuta pārkraušanas mezgls no dzelzceļa vagoniem. Kopējais aktīvā laika periods no 1976-2001. Kopš 1976. gada uzņēmums darbojās kā centrālais pilsētas siltuma padeves punkts ar 2 tvaika un 2 ūdenssildāmajiem apkures katliem, kuru kopējā jauda bija 60 MW. Mazuta patēriņš gada laikā bija no 6-9 tūkst. tonnu. Kopējais mazuta apgrozījums ar pārļiešanu klientiem – 16-29 tūkst. tonnu. Mazuta tilpnes ar ietilpību 5 tūkst. tonnu netiek izmantotas kopš 2001 gada);
- *Dzelzceļa posms pilsētas robežās un atzari uz naftas bāzi un Rūpniecības ielu*, 25,35 ha (Dzelzceļa atzari pilsētas robežās tika būvēti no 1965.līdz 2001. gadam);
- *Bijušās autoremonta rūpnīcas teritorija Ata Kronvalda ielā 40* , 6,2 ha, (Aktīva darbība turpinājusies 40 gadus: intensīva metālapstrāde, izmantojot smagos metālus; degvielas un mazuta uzglabāšana);
- *Agrāk izmantotā agroķīmijas bāze tagadējās Tirgoņu ielas teritorijas* 1,3 ha, (šajā teritorijā padomju laikos uzglabājušas ķīmikālijas un minerālmēsli, pesticīdi, pašlaik teritorijā nav kaitīgu vielu pārpalikumu, angāros mainījies uzņēmējdarbības veids, dzelzceļa sliedes daļēji demontētas, daļa privatizētas);
- *Bitumena bāze (8 CBR), tagadējā Austrumu ielā*, aptuveni 1,2 ha (bitumena izkraušana un pārkraušana pazemes un virszemes tvertnēs, pazemes tvertnes tilpumu lēš 600 m³, bet 2 virszemes tvertnes, katra 50 m³ liela. Aktīvajā darbības periodā gada laikā tika pārkrauts apmēram 6000 m³ bitumena gadā. Pašlaik pazemes tvertne ir aizbērta un noformēta ar slēgto darbu izpildes aktu);
- *Cēsu naftas bāze Birzes ielā 2*, 4,79 ha platībā (degvielas bāze ir darbojusies kā vairumtirdzniecības bāze ar apjomu no 25 - 50 000 tonnas degvielas aktīvajā degvielas tirdzniecības periodā. Bāzes ierīkošanas laiks-1940 gads. Pašlaik teritorijā ir Vidzemes reģionālā degvielas uzglabāšanas bāze);
- *Zemessardzes teritorija* 38, 3 ha platībā, (bijušās degvielas un munīcijas noliktavas) Valmieras ielā 8;
- *Cēsu pilsētas notekūdeņu mehāniskās attīrīšanas iekārtas Krasta ielā 15*, aptuveni 1,2 ha platībā , mehānisko notekūdens attīrīšanas ietaišu aerācijas baseini aizbērti 2000. gadā.
- *MPVAS "Latvijas nafta" DUS Nr.18, Lapsu ielā*, 0,6 ha platībā, DUS darbojas kopš 1972. gada
- *AS „CATA” DUS, Jāņa Poruka ielā 8*, 0,4 ha platībā, DUS darbojas apmēram 30 gadus
- *SIA "Aleta" DUS, Jāņa Poruka ielā 49*, 0,6 ha platībā, pašreizējā DUS darbojas kopš 1995.gada, padomju laikā šajā vietā bija cita DUS. Pēdējo triju gadu grunts paraugu analīzes uzrāda virsnormatīvu naftas produktu saturu.
- *SIA "Cēsu RPB" DUS, Eduarda Veidenbauma iela 12*; 0,4 ha platībā, DUS darbojas kopš 1996. gada.

- SIA „Virši A” DUS; Raiņa iela 32, 0,4 ha platībā, DUS darbojas kopš 1993. gada.

Problēmrisinājumi:

1. Pievērst uzņēmēju uzmanību vides sakārtošanai un veicināt uzņēmēju attieksmes maiņu pret savu teritoriju sakopšanu (teritorijas strukturējot un zonējot) un resursu apsaimniekošanu.
2. Pašvaldībā apkopot statistiku un informāciju par resursu apsaimniekošanu, kuru veic uzņēmumi (atkritumu apsaimniekošanu, piesārņojumu, resursu taupīšanu, teritoriju labiekārtošanu), un par platībām, kurās ir vides problēmas.

5. Ūdens

Mērķis:

1. Iedzīvotāju nodrošināšana ar kvalitatīvu dzeramo ūdeni
2. Laba ūdens kvalitāte Gaujā un tās sateces baseinā
3. Optimāli veidota, virszemes ūdens noteces sistēma pilsētas teritorijā un tai pieguļošajās teritorijās;

5.1. Pazemes ūdens resursi

Cēsu pilsētā pazemes ūdens resursi ir urbumu un avotu ūdens. Centralizētā ūdensapgādes sistēma pašlaik apkalpo apmēram 89% no pastāvīgajiem iedzīvotājiem; 11% Cēsu pilsētas ūdens patērētāju izmanto decentralizēto ūdeni – gruntsūdens aku ūdeni vai decentralizētos urbumus.

Centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus Cēsis nodrošina Cēsu pilsētas SIA “Vinda”. Pilsētā ir divas neatkarīgas ūdensapgādes sistēmas - viena apkalpo Cēsu pilsētas lielāko daļu, bet otra, kas ir neliela apakšsistēma, apkalpo Cīrulīšu rajonu, kas atrodas uz DR no pilsētas galvenās daļas. Abās sistēmās lieto pazemes ūdeni, kuru iegūst no četrām lieljaudas artēziskām akām, ar kopējo debetu 417 m³/h. No aku lauka ar dziļurbuma sūkņiem neattīrītu ūdeni padod uz ūdens attīrīšanas iekārtām pa diviem paralēliem cauruļvadiem. Artēziskos sūkņus darbina automātiskā režīmā atkarībā no ūdens līmeņa tīrā ūdens baseinos attīrīšanas iekārtās. Zemes līmeņa starpības starp aku lauku un attīrīšanas iekārtām ir ~ 40m.

Artēzisko aku ūdenī ir paaugstināts dzelzs saturs, no 0.62mg/l līdz 2.33 mg/l. Modernas ūdens attīrīšanas iekārtas atklātas 2001.gada jūnijā. Iekārtu jauda 10 200 m³/d un ūdens pēc attīrīšanas atbilst visām ES un VVO prasībām un kritērijiem un ūdens kvalitāte tiek regulāri kontrolēta. Attīrīšanas iekārtās ir tīrā ūdens baseini ar kopējo tilpumu 2000 m³. Pilsētā vidēji diennaktī padod 3200 m³ tīrā ūdens.

Ūdens sadales tīkls pilsētā darbojas kā divas spiediena zonas (pazīstamas kā I un II pacēlums). Zemes līmeņi I pacēlumā ir robežās no 60 m līdz 105 m absolūtās augstuma atzīmēs. Zemes līmeņi II pacēlumā ir robežās no 110 līdz 130 m absolūtās augstuma atzīmēs. II pacēluma pazemes ūdens rezervuāros (ietilpība 2000m³) ūdens ieplūst no I pacēluma sadales tīkla.

Lai apmierinātu patēriņa svārstības ūdensvada apgādes sistēmā, abās zonās ir ūdenstorņi, kuru katra tilpums 500 m³),.

Ūdensvada tīkla kopgarums ir apmēram 72 km (diametrs 25mm līdz 300mm). Lielākā daļa cauruļu ir ķeta un tērauda, jaunākās caurules ir plastmasas. Ūdensvada cauruļvadi ir iebūvēti laika posmā no 1949. Atsevišķās ielās cauruļvadu tehniskais stāvoklis ir ļoti slikts, bet lai precīzāk noteikt cauruļvadu stāvokli un tīklu noslogotību ir veikta korodivitātes izpēte un ūdensvada tīkla modelēšana. Pamatojoties uz šīs izpētes datiem ir uzsākts projekts ISPA finansējuma ietvaros, kurā ir ietverta ūdensvada tīklu rekonstrukciju un strupceļu likvidēšana ūdensvadā.

Cīrulīšu rajona ūdensapgādes sistēmā ūdens tiek ņemts no divām artēziskām akām un neattīrīts tiek iesūkņēts sadales tīklā.

Uzņēmuma „Vinda” ūdens patēriņa uzskaites sistēma uzrāda ievērojamu starpību starp izsūkņēto ūdeni no aku lauka un to ūdeni, par kuru norēķinās patērētājs. Tiek meklēti cēloņi ūdens zudumu izcelsmei. 2004. gadā ir uzsākts projekts, kura ietvaros ūdensvada tīkls ir sadalīts mazos

Vides politikas plāns un rīcības programma Cēsu pilsētai, 2005

rajonos un katram rajonam tiek uzstādīts plūsmas mērītājs. Pašreiz ūdens zudumu cēloņus pēta tikai II pacēluma zonu, bet ir plānots projektu paplašināt visas pilsētas ūdensapgādes sistēmas robežās.

Decentralizēta ūdensapgāde nodrošina ar dzeramas kvalitātes ūdeni daļu ražošanas uzņēmumu. 17 urbumi tiek apsaimniekoti un darbināti ievērojot valsts likumdošanas prasības; pilsētā ir 7 bezsaimnieka urbumi un privātipašniekiem piederoši urbumi, kuri netiek izmantoti un apsaimniekoti atbilstoši vides aizsardzības prasībām. Jāparedz šo urbumu tamponēšana.

Iedzīvotāji, kuru mājojki nav pieslēgti centralizētās ūdensapgādes sistēmai, galvenokārt izmanto privātās gruntsūdens akas. Šīs akas parasti ir seklas un ūdens tajās ieplūst no augšējiem kvartāra un pēc ledāju perioda slāņiem. Ūdenim ir augsts nitrātu saturs un tas ir ļoti neaizsargāts pret mikrobioloģisko piesārņojumu. Īpaši jāatzīmē, ka Lauciņu rajonā grodu aku ūdens kvalitāte ir zema, kas ir saistīts ar ļoti seklām gruntsūdens krājumiem. Gruntsūdens un decentralizētās kanalizācijas novadīšanas vietas ir tiešā kontaktā ar dolomītu slāņiem.

Liela nozīme pilsētā ir avotu ūdens resursiem, jo pilsēta bagāta ar avotiem. Cēsu pilsētas teritorija ir ļoti avotaina. Pazīstamākie ir Rūcošais avots, Svētavots, Dzidravots, avoti starp Festivālu un Valmieras ielu, Avotu ielejas avotu kompleksu u.c.

Nereti cēsnieki kā dzeramo ūdeni izmanto avotu ūdeni. No aptaujātajiem pilsētas respondentiem 50 % atbildējuši, ka lieto to uzturā garšas īpašību dēļ un tādēļ, ka tas pēc viņu uzskatiem ir tīrāks par ūdeni no krāna. Koplietošanā esošo avotu izteces vietas netiek aizsargātas no piesārņojuma. Avotu ūdens kvalitāti laboratorijās periodiski pārbauda tikai skolēnu un studentu vides projektu laikā. Pašreiz spēkā esošo Latvijas normatīvo aktu prasības neparedz obligātu avotu ūdens kontroli, ja tas nav paredzēts un ierīkots kā speciāla dzeramā ūdens ņemšanas vieta.

Vairāku problēmu risināšana ūdensapgādes un kanalizācijas jomā tiek realizēta piesaistot ES strukturālo fondu līdzekļus.

ES līdzfinansēto projektu darbu apjoms laika posmā no 2004.gada – 2007.gadam:

- Samazināt ūdens zudumus līdz 25%.
- Rekonstruēt ūdensvada tīklu 1100 metru garumā (Lenču ielā –250m, Gaujas ielā – 350m, Festivāla ielā 500m)
- Sacilpot ūdensvada tīklu, kas sevī ietver arī daļēji jaunu tīklu būvniecību. Kopējais garums 2710m (Vāveres ielā 180m, Briežu ielā 190m, Lauku ielā – 700m, Raunas ielā 40m, Aldara ielā 250m, Ceriņu ielā-50m, Annas ielā – 400m, Līgatnes ielā – 900m)
- Pievienot Cīrulīšu lokālo ūdensapgādes sistēmu pilsētas ūdensapgādes tīkliem.

Laika posmā no 2008. gada līdz 2017. gadam plānots samazināt ūdens zudumus tīklā līdz 18%, samazināt avāriju skaitu līdz vienai avārijai mēnesī un izbūvēt ielu tīklus 12 730m kopgarumā.

SIA „Vinda” un LR Vides ministrija 2004.gadā noslēgušas līgumu ar SIA „Aqua-Brambis” par projekta „Cēsu ūdenssaimniecības attīstības investīciju projekta III kārtas sagatavošana” izstrādi. Kopējās darbu izmaksas ir 55 798,66 Ls, no tiem 90% apmākā LR Vides ministrija un 10% SIA „Vinda”. Darba mērķis ir sagatavot nepieciešamo dokumentāciju, lai, piesaistot ES Kohēzijas fonda līdzekļus, pilnībā sakārtotu ūdenssaimniecības sistēmu Cēsu pilsētā, un tādējādi nodrošinātu vides kvalitātes prasības un noteiktajos termiņos izpildītu saistības, ko Latvija uzņēmusies iestājoties ES.

Cēsu dzeramā ūdens kvalitātes parametri pilsētas tīklā atbilst Latvijas normatīviem.

Dzeramā ūdens kvalitātes vidējie rezultāti 2004..gadā

Atbilstoši dzeramā ūdens obligātajām nekaitīguma prasībām (LR MK noteikumi nr.235, 29.04.2003.)

Nr.	Kvalitātes rādītāji	Mērvienība	Dzeramais ūdens pēc attīrīšanas stacijas	Pieļaujamās normas
1	Amoniji	mg/l	<0,01	0,50
2	Nitrīti	mg/l	<0,003	0,50
3	Nitrāti	mg/l	0,54	50

4	Duļķainība	NDV	0,24	bez būtiskām izmaiņām
5	Dzelzs	mg/l	<0,1	0,20
6	Garša		bez piegaršas	bez būtiskām izmaiņām
7	Hlorīdi	mg/l	6,6	250
8	Krāsa		bezkrāsains	bez būtiskām izmaiņām
9	Mangāns	mg/l	<0,05	0,05
10	Oksidējamība (ar $KMnO_4$)	mg O_2 /l	2,17	5,0
11	Smarža		bez smaršas	bez būtiskām izmaiņām
12	Kopējā cietība (Ca + Mg)	m mol/l	2.70 - 2.93	
13	Sulfāti	mg/l	7,98	250
14	Ūdeņraža jonu koncentrācija	pH	7.93	6,50-9,50
15	Elektriskā vadītspēja	$\mu S/cm$	581	2500 (pie 20°C)

Problēmrisinājumi:

1. Pakāpeniski apzināt un samazināt ūdens zudumus centralizētajā tīklā .
2. Nodrošināt ES direktīvas prasības, lai 2011. gadā 95% iedzīvotāju nodrošinātu ar kvalitatīvu centralizētu ūdensapgādi.
3. Risināt jautājumus par iespēju pievienot tuvākās Cēsīm esošās apdzīvotās vietas (Dukurus, Priekuļus Agru, Jāņmuižu)) Cēsu pilsētas ūdensapgādes sistēmai, lai optimāli izmantotu artēzisko aku un arī ūdens attīršanas iekārtu jaudas.
4. Regulāri informēt sabiedrību par dzeramā ūdens kvalitāti Cēsīs.
5. Novērst pazemes ūdens piesārņojuma draudus, risinot neizmantoto pazemes ūdens urbumu tālāku apsaimniekošanu.

5.2. Notekūdeņi

Pilsētā izveidota centralizēta komunālo un rūpniecisko notekūdeņu apsaimniekošanas sistēma. Centralizētā kanalizācijas sistēma pašlaik apkalpo apmēram 82% no pastāvīgajiem iedzīvotājiem.

Cēsīs galvenokārt ir pašteces saimnieciskās kanalizācijas tīkli ar kopējo garumu 52.2 km. Cauruļvadu diametri ir 100 – 800 mm, materiāls – azbestcements, betons, keramika, metāls. Kanalizācijas tīklā ir 1550 skatakas.

Kanalizācijas sistēmā darbojas divi spiedvadi un divas sūknētavas. Viens spiedvads un sūknētava novada visus pilsētas notekūdeņus no Gaujas kreisā krasta uz notekūdeņu attīršanas iekārtām labajā krastā. Otrs spiedvads pārsūknē neliela rajona (Cīruļišu) notekūdeņus līdz Cīruļišu ielas maģistrālajam pašteces vadam.

Jaunas notekūdeņu attīršanas iekārtas (turpmāk tekstā - NAI) tika nodotas 1996.gadā.. Tās ir bioloģiskās NAI, kas darbojas ar aktīvajām dūņām, ietverot aerāciju un nostādināšanu. Projektētā jauda ir 12000 m³/dnn , bet faktiski notekūdeņu daudzums pēc 2003. gada datiem ir 2000 – 6000 m³/dnn. Attīršanas iekārtas atrodas Raiskuma pagastā.

Pilsētas teritorijā ir arī vairākas mazas vietējas NAI, kas savāc notekūdeņus no Saulrītu rūpnieciskā rajona, bērnu nama "Gaujaslīči", Aizsardzības ministrijas atpūtas bāzes "Pipariņi", bijušās rehabilitācijas slimnīcas "Cēsis", no Naftas bāzes teritorijas, Sarkanā Krusta slimnīcas rajona uz ziemeļiem no Mūrlejas, A/S "CATA" teritorijas. NAI, kuru novadītais apjoms ir > kā 5 m³ /dnn tiek pakļautas Valsts vides dienesta kontrolei (A/S „CATA” un Bērnu nams „Gaujaslīči”), taču pārējās NAI tiek ekspluatētas bez novadāmo notekūdeņu kontroles. Vairākos pilsētas savrupmāju rajonos un vietās, kur īpašumi nav pieslēgti pilsētas kanalizācijas tīklam, tiek izmantoti izvedami krājrezervuāri vai nosēdakas. Nosēdaku nehermētiskums un krājrezervuāru sliktais tehniskais stāvoklis veicina gruntsūdens piesārņojumu.

Risināmās problēmas :

1. *Uzlabot esošo kanalizācijas tīklu tehnisko stāvokli un rekonstruēt Cīrulīšu kanalizācijas sūkņu staciju;*
2. *Modernizēt notekūdens attīrīšanas iekārtas , lai novērstu fosfora un slāpekļa savienojumu virsnormatīvo piesārņojumu notekūdens attīrīšanas iekārtu izplūdē.*
3. *Veikt lokālo attīrīšanas iekārtu darbības kontroli un izplūdes rādītāju kontroli;*
4. *Veicināt krājrezervuāru hermetizāciju vai rekonstrukciju, lai novērstu gruntsūdens Racionālāk izmantot esošo iekārtu resursus, palielinot kanalizācijas pakalpojumu loku un piesaistot jaunus abonentus (arī ārpus pilsētas teritorijas).*
5. *Informēt sabiedrību par individuālo notekūdeņu attīrīšanas iekārtu izbūvi un ekspluatāciju.*
6. *Veicināt priekšattīrīšanas iekārtu izbūvi ražošanas uzņēmumos, kuru notekūdeņi pārsniedz notekūdens kvalitātes normatīvus.*

5.3. Virszemes ūdens

Gauja ar mazo upīšu tīklojumu vijas cauri pilsētas R daļai. Gaujas gultne ir līkumaina, to veido irdenas smilts un grants sanesas, kas lielā daudzumā pārvietojas līdz straumei. Gaujas dziļums ir ļoti nevienmērīgs un laika gaitā ātri mainās. Upē daudz sēkļu un dzelmju, ir arī atvari. Gultnei abās pusēs ir paliene ar vecupēm. Gultnes dibenā un krastos bieži vien izplūst pazemes ūdeņi, kas vasarā rada lielu ūdens temperatūras nevienmērību un kopumā stipri pazemina ūdens temperatūru. Gaujā no visām Latvijas upēm ir viszemākā ūdens temperatūra¹². Dažās vietās virs spēcīgiem avotiem smilts nogulumi ir ļoti irdeni, tur veidojas t.s. grimstošās smiltis. Krasti bieži vien ir ļoti krauji, viegli izskalojami, nobrūk. Minēto apstākļu dēļ Gaujā nav ieteicams peldēties.

Upe aizsalst decembra beigās. Vislielākais ūdens caurplūdums un augstākais līmenis ir pavasara sniega kušanas laikā. Otrs līmeņa maksimums vērojams pēc rudens lietiem.

Pie Raiskuma tilta visaugstākais ūdens līmenis novērots 1931.gada 28.aprīlī – 28,01 metri.

Institūta "Melioprojekts" aprēķini rāda, ka maksimālie līmeņi var atkārtoties:

28,15 m virs līmeņa reizi 100 gados, 26,95 m virs līmeņa reizi 10 gados.¹³ Ūdens līmeni Gaujā regulāri vairākos postežos mēra Valsts aģentūra "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra". Dati ir iegūstami par samaksu.

Pie visaugstākajiem aprēķinātajiem līmeņiem plūdi Cēsu pilsētas apbūvētajai teritorijai nekādus zaudējumus radīt nevar, taču pilsētas dzeramā ūdens ņemšanas vieta "Gaujaslīči" atrodas palu apdraudētā zonā, tāpēc te izbūvēts aizsargdambis.

Gauja atbilstoši 2002. gada MK noteikumiem Nr.446. ir klasificēta kā prioritārie zivju ūdeņi karpveidīgajiem (no Mellupes tilta līdz Cēsu pilsētas tiltam) un lašveidīgo prioritārie zivju ūdeņi (no Cēsu pilsētas tilta līdz Inčukalna pagasta tiltam). Gaujas ūdens kvalitātes monitorings tiek veikts 1 km augšpus Cēsīm un 1 km lejpus Cēsīm un balstoties uz vairākiem rādītājiem tiek raksturots kā vāji piesārņots.¹⁴

Ūdens kvalitāti Gaujā ietekmē Gaujas mazo pieteku upīšu ūdens baseinu kvalitāte. Cēsu pilsēta saposmo Glūdas, Pirtsupītes, Mellupītes baseini.

Pilsētā ir kombinētā kanalizācijas sistēma. 2.36 km no lietus kanalizācijas sistēmām ir izbūvēta kā atsevišķa lietus ūdeņu kanalizācijas sistēma, bet ieplūde ir saimnieciskajā kanalizācijas kolektorā. Vecpilsētas un daļēji pilsētas centrā nav atsevišķas lietus ūdeņu kanalizācijas, bet lietus ūdeņu uztvērējiskas ir pievienotas pie saimnieciskā kanalizācijas tīkla.

Viršūdens kanalizācijas tīkli ir izbūvēti pa rajoniem vai ielu posmiem un katrai šādai sistēmai ir sava iztece kādā no šīm upītēm vai ūdens tecēm. Kopumā ir uzskaitītas 22 šādas sistēmas. Savāktie lietus ūdeņi tiek ievadīti upēs vai ūdens tecēs neattīrīti. Lielāka izmēra grūzus no ielām savāc viršūdens uztvērējaku smilšu uztvērēji. Notekūdeņiem un virszemes ūdeņiem no teritorijām nonākot ūdenstilpē, pasliktinās ūdens kvalitāte un samazinās bioloģiskā daudzveidība.

¹² Latvijas hidrometeoroloģijas aģentūra , 2004.

¹³ Cēsu pilsētas ģenērālais plāns. Paskaidrojuma raksts", 1.sējums, Pilsētprojekts, Rīga, 1988.gads

¹⁴ Latvijas virszemes ūdeņu kvalitātes pārskats 2003 . Latvijas vides aģentūra,

Virszemes ūdeņu neapsaimniekošana ietekmē lielas pilsētas platības. Piemēram, Gaujas – Dārtas – Bērzaines ielu daudzdzīvokļu dzīvojamā māju kvartāla savāktie lietus ūdeņi tiek novadīti uz Vinterupīti caur Bērzaines kapiem un lielu virsūdeņu pieplūdes laikā tiek izskaloti kapi.

Cēsu pilsētas virszemes notece vistiešāk ietekmē Gaujas kreisā krasta pieteku Siļķupīti, sīkās ūdens teces no Siļķupītes ietekas līdz pat Rakšupītei, kā arī tieši pašu Gauju.

Pilsētas lielākās ūdenstilpnes ir Pils parka, Maija parka, Dubinskas dīķi, Avotu ielejas (Festivāla iela 40) dīķis. Lielākā ūdens tilpnē ir Dolomīta karjers, kurš izveidots Pļaviņu svītas dolomīta ieguves vietā. Pašlaik karjeru neizmanto.

Ūdens paraugi pilsētas teritorijā esošajās ūdenstilpnēs periodiski tiek analizēti un tajos ir samērā labas kvalitātes ūdens, kas pielīdzināma Gaujas ūdens kvalitātei. Daži rādītāji liecina, ka ūdenstilpēs ieplūst neattīrīti virsūdeņi no ielām.

31. 05.2004. gada ūdenstilpņu analīžu paraugi:

Rādītājs	Mērv.	Dubinskas dīķis	Pils parka dīķis	Festivāla ielas dīķis
pH		7.66	8.58	8.26
ĶSP	Mg/l	51	66	40
BSP 5	Mg/l	4	11	6
N kop.	Mg/l	0.9	1.85	2.02
P kop.	Mg/l	0.11	0.35	0.29

Daudzos pilsētas kvartālos, izbūvējot ielas un ēkas, nav ievēroti pilsētas apbūves noteikumi, kā rezultātā, novadgrāvji ir aizbērti vai nav ierīkoti, caurtekas aizbērtas vai nav izbūvētas, trūkst lietusskanalizācijas tīklu, tāpēc zemākās vietas pārplūst. Turklāt, ierīkojot jaunas būves vai veicot teritoriju rekonstrukciju, paaugstinot grunts līmeni, tiek appludinātas blakus esošas platības. Upītes vai grāvji pilsētā ne tikai novada ūdeni no teritorijām, bet kalpo arī kā gruntsūdeņu pieteces vietas.

Problēmrisinājumi:

1. *Novērst atsevišķu teritoriju applūšanu, pārpurvošanos, pakāpeniski atjaunojot aizbērto grāvju sistēmas un ierīkojot jaunas.*
2. *Izstrādāt vadlīnijas par lietusskanalizāciju savākšanu pilsētā, atbilstoši mūsdienu prasībām un moderno tehnoloģiju iespējām.*
3. *Veicināt kooperatīvu veidošanu pilsētas dzīvojamajos rajonos, kas uzņemtos virsūdens apsaimniekošanu dzīvojamo rajonu platībās.*

6. Gaiss

Mērķis: Laba gaisa kvalitāte pilsētā

6.1.Īpaši apdraudētas teritorijas

Cēsu pilsētas atrašanās Vidzemes centrālās augstienes ziemeļrietumu nogāzē, kur augstiene saskaras ar Gaujas senieleju, ir pamats pilsētas savdabīgam reljefam. Šāds reljefs ir ainaviski skaists, taču no pilsētībnieciskā aspekta straujās reljefa svārstības nav labvēlīgas, jo veidojas teritorijas ar zemu gaisa apmaiņu. Pubuliņu savrupmāju rajons, Birzes ielas daudzdzīvokļu māju rajons, Pirtsupītes ieleja starp Glūdaskalnu un Pils parku ir teritorijas, kurās visbiežāk ir novērota gaisa piesārņojuma koncentrēšanās.

Atmosfēras gaisa piesārņojuma pieaugumu pilsētā veicina arī nelabvēlīgi meteoroloģiskie apstākļi – piezemes inversijas, bezvēja un sausa laika apvienojums. Plānojot jaunu objektu būvniecību vai esošo objektu rekonstrukciju, jāņem vērā valdošo vēju virziens un paredzamā piesārņojuma slodze. Lielākie ražošanas objekti un ražošanai paredzētās teritorijas ir izvietotas pilsētas ZA daļā ar nolūku, lai valdošo DR vēju ietekmē piesārņojums neietekmētu dzīvojamos rajonus un pilsētas centrālo daļu.

6.2. Enerģētika un siltumapgādes radītais piesārņojums

Stacionārie piesārņojuma avoti - koģenerācijas stacijas, katlu mājas, savrupmāju apkure, rūpniecības uzņēmumi, lietojot dažāda veida kurināmo, rada kaitīgus izmešus gaisā, no kuriem galvenie ir slāpekļa oksīdi, sēra dioksīds, oglekļa monoksīds un putekļi. Cēsis ir apjomīga energosaimniecība – siltumapgādes radītās emisijas veido apmēram 80% no visa kopējā uzskaitītā emisiju apjoma (neskaitot autotransportu).

Centralizēto siltumenerģiju ražo 6 katlu mājās ar kopējo uzstādīto jaudu 55,8 MW, no tām centrālajā katlu mājā Rūpniecības ielas 17 - 34 MW. Par kurināmo pārsvarā tiek izmantota dabas gāze un koksne. Siltumtrašu kopgarums 22 km. Centralizētai siltumapgādei ir pievienoti 163 patērētāji, tai skaitā: 121 dzīvojamās mājas (dzīvokļu skaits 3800); 17 budžeta iestādes (tai skaitā 9 skolas, bērnudārzi, veselības aprūpes iestādes); 25 patērētāji, kas veic uzņēmējdarbību.

Cēsu siltumtīklu uzņēmums gadā piegādā patērētājiem ap 60000 MWh. Dzīvokļu apsildāmā platība 181811 m². Centralizētā siltumapgādes sistēma ir izbūvēta Padomju laikā, atbilstoši tā laika normām un prasībām. Sistēmas efektivitātes celšanai kopš 90.gadu vidus ir veikti pasākumi. No 2002. gada 1. jūlija Cēsu siltumtīklu uzņēmuma pamatlīdzekļus iznomā SIA "Cēsu būvnieks". 2004. gada 13. maijā ir izstrādāta un apstiprināta Cēsu siltumapgādes attīstības koncepcija 2004. – 2009.gadam.

Pašreiz centralizētā siltumapgādes sistēma ietver :

- Leona Paegles, Lapsas, Vāveres, Caunas ielu daudzstāvu namus
- Valmieras, Loka, Akmens, Birzes, Dzintara, Maija, Niniera, Ezera, Festivāla ielu daudzstāvu namus
- Zirņu, Zvirbuļu, Raiņa, Rīgas ielas daudzstāvu namus.
- Lenču ielas daudzstāvu namus.
- Gaujas, Bērzaines, Emīla Dārziņa ielu daudzstāvu namus.
- Beverīnas, Viestura ielu daudzstāvu namus.
- Cīrulīšu dzīvojamo namu.
- Vilku, Saules, Vaives, Ata Kronvalda, Apšu, Ziedu ielu daudzstāvu namus.

Pastiprinātu gaisa piesārņojumu rada lokālās katlu mājas, kurās par kurināmo izmanto koksni, bieži vien arī mitrus koksnes atgriezumus. Šāda tipa katlu mājās praktiski ir neiespējami noregulēt degšanas procesu. Izmeši no nelielajām lokālajām katlu mājām ar jaudu līdz 0,5 MW ir cēlonis iedzīvotāju sūdzībām par gaisa kvalitāti pilsētas centrālajā daļā un vecpilsētā. Vietām nelielos daudzumos izmanto akmeņogles un šķidros naftas produktus. Emisijas no individuālajām apkures iekārtām saglabā stabilu apjomu, bet salīdzinājumā ar 90-ajiem gadiem ir mainījusies piesārņojuma struktūra, jo par kurināmo vairāk izmanto dabas gāzi, arī koksni.

Piesārņojošo vielu izmešu struktūra

Izvērtējot Valsts Vides dienesta datus¹⁵ par piesārņojošo vielu izmešu struktūru, var secināt, ka piesārņojošo vielu apjomi kopš 2002. gada palielinājušies, galvenokārt, paplašinoties ražošanai. Vairāku piesārņojošo vielu apjomi samazinājušies. Sēra oksīdu saturošu izmešu apjoms 2004. gadā salīdzinot ar 1996. gadu ir samazinājies attiecīgi no 300 t/g līdz 11 t/g. Samazinājies arī cieto daļiņu apjoms, jo uzņēmumi un organizācijas apkurei ar vien vairāk izmanto dabas gāzi. Cēsu pilsētā nav uzņēmumu, kas rada virsnormatīvu piesārņojumu gaisā.

6.3. Transporta radītais piesārņojums

Autotransporta vienību daudzums pilsētā ik gadu palielinās par 7-9%. Uz 2004.gada 1.janvāri Cēsu pilsētā ir reģistrētas 6412 vieglās automašīnas, uz 1000 iedzīvotājiem 356 vieglās automašīnas. Palielinās ielu malās stāvošo autotransporta līdzekļu skaits, kas vienlaicīgi samazina ielu caurlaidību pilsētas centrālajā daļā. Tā rezultātā palielinās autotransporta radītais piesārņojums.

Izplūdes gāzu toksiskuma kontrole tiek veikta automašīnu tehniskās apskates laikā, un ap 5% automašīnu konstatē paaugstinātu CO saturu izplūdes gāzēs. Izplūdes gāzu kvantitatīvos un

¹⁵ Latvijas vides aģentūras datu bāze, 2005.

kvalitatīvos rādītājus ietekmē degvielas kvalitāte un automobiļa nolietojšanās pakāpe. Pēdējo gadu laikā abi ir uzlabojušies.

Autotransporta emisiju uzskaitē pilsētā nav atbilstošas mēraparatūras, līdz ar to datu nav. Ir veikta autotransporta plūsmas un stāvošu automobiļu uzskaites analīze atsevišķos pilsētas posmos. Skat. nodaļu 2.3.2.

6.4. Troksnis

Cēsu pilsētā ir dažādi trokšņa avoti: ceļu satiksme- kravas un vieglās automašīnas, motocikli, mopēdi, dzelzceļš; rūpniecība; izklaides industrija (bāri, klubi, skaļi sporta veidi). Līdz šim pilsētā nav veikti trokšņa līmeņi. Mērījumi tiek veikti tikai ražošanas uzņēmumu darba vidē atbilstoši MK 2002.gada 23.aprīļa noteikumiem 163. "Noteikumi par trokšņa emisiju no iekārtām, kuras izmanto ārpus telpām". Dzīvojamo un sabiedrisko ēku telpās MK17.07.2004. noteikumi Nr.598. "Noteikumi par akustiskā trokšņa normatīviem dzīvojamo un publisko ēku telpās " .

Troksnis ir fizikālas dabas faktors – skaņa, ko veido neperiodiskas svārstības, šādu skaņu kopums. Transporta līdzekļu troksnis Cēsu pilsētā ir visbiežāk izplatītais trokšņa cēlonis.

Līdz šim trokšņa piesārņojumam Latvijā netika pievērsta sevišķi liela nozīme. Vides veselības rīcības plānā Latvijai norādīts, ka trokšņa mērījumi veikti epizodiski. Latvijas pilsētu maģistrālēs ar intensīvu satiksmi vairāk nekā puse mērījumu 90 – tos gados pārsniedz pieļaujamo trokšņu līmeni.

Problēmrisinājumi:

1. *Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu siltumtīklēs un ēkās.*
2. *Veicināt autonomu kurināšanas iekārtu rekonstrukciju pārejai uz videi draudzīgu kurināmo.*
3. *Optimizēt transporta sistēmu, lai samazinātu piesārņojumu pilsētas centrālajā daļā un dzīvojamo rajonu vidē.*
4. *Veikt gaisa kvalitātes mērījumus pilsētā, arī trokšņa līmeni daudzdzīvokļu namu kvartālos, sabiedriskās vietās; skolās, kafējniecās.*

7. Atkritumi

Mērķis: Ilgtspējīga atkritumu apsaimniekošanas sistēmas ieviešana, uzlabojot cilvēku dzīves un vides kvalitāti.

Atkritumu apsaimniekošanu Ziemeļvidzemes reģionā regulē sekojoši likumi: "Atkritumu apsaimniekošanas likums", "Par pašvaldībām", "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem", kā arī likumiem pakārtotie Ministru Kabineta noteikumi. Atkritumu apsaimniekošana Ziemeļvidzemes reģionā tiek veikta atbilstoši atkritumu apsaimniekošanas valsts un reģionālajam plānam un pašvaldību plāniem, ievērojot pašvaldību saistošos noteikumus par atkritumu apsaimniekošanu. Ir noteiktas šādas prioritātes:

- atkritumu radīšanas novēršana to rašanās vietās;
- atkritumu daudzuma un bīstamības samazināšana;
- atkritumu atkārtota pārstrāde un izmantošana;
- atkārtotai pārstrādei un izmantošanai nederīgu atkritumu izmantošana enerģijas ieguvei;
- droša atkritumu galēja apglabāšana, neradot draudus videi, cilvēka veselībai un dzīvībai.

Lai sasniegtu mērķus valsts un pašvaldības līmenī atkritumu apsaimniekošanā, atkritumu apsaimniekošanas sistēmai jābūt kompleksai, t.i atkritumu apsaimniekošanas sistēmā jāiekļauj visi atkritumu veidi.

7.1.Sadzīves atkritumi

Cēsu pilsētā ir noteikta sekojoša atkritumu plūsmu apsaimniekošana:

- Sauso sadzīves atkritumu apsaimniekošanu veic SIA "ZAAO". Plāna izstrādes laikā nelielu apjomu sadzīves atkritumu savāc un pārvadā arī SIA „Kom-auto” un SIA „Var C”, SIA Ragn Sells „, un SIA „Jumis” Cēsu pilsētā savāktie sadzīves atkritumus transportē uz ES prasībām

atbilstošo reģionālo SA poligonu "Daibe" Cēsu rajona, Stalbes pagastā. Sauso sadzīves atkritumu apsaimniekošanai pilsētā, tiks veicināta vairāku licencētu uzņēmēju iesaistīšanās atkritumu apsaimniekošanas sistēmā.

- Bīstamo atkritumu apsaimniekošanai pašvaldībā atļaujas saņēmuši vairāki uzņēmumi un arī turpmāk tiks veicināta licencētu uzņēmēju iesaistīšanās atkritumu apsaimniekošanas sistēmā. Pilsētas administratīvās teritorijas robežās darbojas 12 organizācijas¹⁶, kas veic dažādu bīstamo atkritumu savākšanu, uzkrāšanu un pārvadāšanu (akumulatori, izlietotās eļļas, eļļas filtri).
- Sadzīvē radušos bīstamo atkritumu savākšana notiek šķirotu atkritumu pieņemšanas laukumā Lapsu ielā 19, kuru apsaimnieko SIA „ZAAO” sadarībā ar SIA „Var C”.
- Būvgružu un būvniecības atkritumu savākšanu veic vairākas atkritumu apsaimniekošanas organizācijas, kas saņēmušas atļaujas atbilstoši valsts likumdošanas prasībām.
- Nozāgētos koku un krūmu zarus pašvaldībā šķeldo un izmanto apstādījumu mulčēšanai.
- Zaļos atkritumus parkos un skvēros iespēju robežās kompostē nelielos lokālos kompostēšanas laukumos un izved uz zaļo atkritumu savākšanas laukumiem;
- Ielu tīrīšanas atkritumi, kuri nesatur bīstamas vielas, tiek nogādāti Daibes atkritumu poligonā.
- Koksnes pelnus no kurtuvēm un katlu mājām kopā ar sadzīves atkritumiem nogādā Daibes atkritumu poligonā, savrupmāju īpašnieki tos izmanto dažādiem mērķiem savos īpašumos.

Ziemeļvidzemes pašvaldības 1998. gadā pieņēma lēmumu par reģionālas atkritumu apsaimniekošanas organizācijas dibināšanu un jauna mūsdienu prasībām atbilstoša atkritumu noglabāšanas poligona ierīkošanu Ziemeļvidzemes reģionā. 1998.gada novembrī tika nodibināta SIA ZAAO. 1999.gada martā tā tika pārveidota par bezpeļņas organizāciju SIA "Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija", bet 2003.gada aprīlī reģistrēta komercreģistrā kā SIA "Ziemeļvidzemes atkritumu apsaimniekošanas organizācija". Līdz 2004. gadam pilsētā sadzīves atkritumu apsaimniekošanu veica SIA "ZAAO" un SIA "Kom Auto" kā vietējā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizācija. SIA "Kom Auto" apsaimniekoja lielāko daļu Cēsu pilsētas sadzīves atkritumu, bet 2004. gada sākumā SIA "Kom Auto" nolēma pārtraukt savu darbību sadzīves atkritumu apsaimniekošanas jomā un atkritumu ražotāji līgumus, par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu, noslēdza ar SIA "ZAAO", kuras dibinātājs ir arī Cēsu pilsētas dome. 2005. gadā pilsētas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas tirgū ienāk vairāki jauni operatori - SIA „Ragn- Sells, SIA „Jumis”, SIA „Cleanaway”.

Saskaņā ar atkritumu apsaimniekotāju sniegtajiem datiem par 2004.gada savāktu atkritumu daudzumu, Cēsu pilsētā savākti 37 888.35 m³ atkritumu (šķirotie 6456.71 m³, t.sk. zaļie 141 m³). Vidējais atkritumu daudzums no daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem ir 1,3 m³ uz vienu iedzīvotāju gadā., bet Ziemeļvidzemes reģionālajā atkritumu apsaimniekošanas plānā 2005. – 2025.g. noteikts, ka 1 atkritumu radītāja saražotais atkritumu daudzums gadā Cēsu pilsētā ir 1,5 m³. Aptuveni 40% ir sadzīves atkritumi, kas savākti no ražošanas uzņēmumiem un apkalpojošās sfēras organizācijām .

Cēsu pilsētā savāktu sadzīves atkritumu daudzums tiek uzskaitīts kubikmetros, bet kopš SA poligona „Daibe” nodošanas ekspluatācijā, tie tiek arī svērti. Pēdējo gadu laikā sadzīves atkritumu sastāvā ir vērojamas izmaiņas, proti, samazinājies pārtikas atkritumu daudzums, metāla daudzums, bet ievērojami pieaudzis dažādu iepakojuma materiālu daudzums (plastmasas pudeles, iesaiņojuma papīrs, tetrapakas, kartons).

Kopš 2004. gada decembra atkritumi tiek apglabāti ES prasībām atbilstošā poligonā Cēsu rajona Stalbes pagasta Daibē, kas ir 30 km attālumā no Cēsīm. Līdz šim atkritumus novietoja Valmieras rajona Kocēnu pagasta izgāztuvē "Beites". Cēsu pilsētā legālas atkritumu izgāztuves nav .

Ziemeļvidzemes reģionālais atkritumu apsaimniekošanas plāns 2005. – 2025.g. paredz, ka visi atkritumi Ziemeļvidzemes reģionā, ieskaitot arī Cēsu pilsētā radītie apglabājamie atkritumi, tiek apglabāti reģionālajā SA poligonā „Daibe”.

¹⁶ Dati no atļauju reģistra par A,B un C kategoriju piesārņojošu darbību veikšanu, 2005.

7.2. Bīstamie atkritumi

Nozīmīgākie bīstamo atkritumu radītāji ir autoservisi un transporta organizācijas, kurās rodas liels daudzums atstrādātās eļļas, nederīgi akumulatori, eļļas filtri un citi atkritumi. Eļļas pamatā tiek uzkrātas uzņēmumu teritorijā un tiek nodotas otrreizējai izmantošanai zemnieku saimniecībām un mežizstrādes brigādēm, kur tos izmanto tehnikas hidrauliskajās sistēmās, gateru mezglu un motorzāģu ķēžu eļļošanai. Daudz bīstamo, medicīnisko atkritumu rodas rajona Centrālajā slimnīcā, kur tie tiek uzkrāti speciālos konteineros un nogādāti bīstamo atkritumu apsaimniekošanas firmām. Vairākas tonnas bīstamo atkritumu gadā rodas A/S "Preses nams" Cēsu tipogrāfijā no montāžas un iespaidmašīnām.

Cēsu pilsētā bīstamo atkritumu daudzums un sastāvs nav pēti. Daļu no bīstamo atkritumu radītājiem- uzņēmumiem apzina Reģionālā Vides pārvalde un Latvijas Vides aģentūra .

Ar 2004. gada jūniju mājsaimniecību sadzīves bīstamos atkritumus- akumulatorus, baterijas, krāsu bundžas, luminiscētās lampas, aerosolu flakoniņus bez samaksas var novietot šķirošanas laukumā Lapsu ielā 19. Medicīniskie un ķīmisko vielu atkritumi ietilpst Valsts veidotajā bīstamo atkritumu apsaimniekošanas sistēmā, to savākšana nevar tikt organizēta publiski, brīvi pieejamās vietās.

Uzņēmumi par bīstamo atkritumu savākšanu slēdz līgumus ar apsaimniekotājām organizācijām, kuras ir saņēmušas atļaujas darbībām ar bīstamajiem atkritumiem Cēsu pilsētā. Sistēma šajā sektorā nav pietiekami sakārtota, jo uzņēmumiem nav pieejams viens uzņēmums, kas sniegtu pilnu pakalpojumu klāstu bīstamo atkritumu apsaimniekošanā, līdz ar to pieļaujams, ka daži bīstamo atkritumu veidi nonāk kopējā atkritumu plūsmā.

Saskaņā ar ZV RAAP, ar 2010.gadu jāiesaistās valsts bīstamo atkritumu apsaimniekošanas sistēmā.

7.3. Atkritumu šķirošana un otrreizēja izmantošana

Cēsu pilsētā 2004. gada vasarā tika pievērsta lielāka uzmanība atkritumu šķirošanai, jūnijā paplašināja šķirotu atkritumu pieņemšanas laukumu Lapsu ielā 19, kur var novietot kartonu, papīru, pudeļstiklu (zaļu, baltu, brūnu), logu stiklu, PET pudeles, plastmasu, aerosolu flakonus, skārda bundžas, akumulatorus, luminiscējošās lampas, krāsu bundžas, baterijas un dzīvsudraba termometrus, kā arī nolietotu sadzīves elektrotehniku. Pilsētā pie sabiedriskām ēkām un veikaliem izvietoti konteineri PET pudelēm. Daudzdzīvokļu namu un privātmāju kvartālos 2005. gada janvārī izvietoti šķirotu atkritumu savākšanas konteineri iepakojumam un stiklam. Ar metāllūžņu savākšanu, uzglabāšanu un pārkraušanu nodarbojas vairākas organizācijas – divas ar melno metāllūžņu apsaimniekošanu, kopumā 2004. gadā savācot 18 tūkst. t, trīs ar krāsaino metālu apsaimniekošanu, 2004. gadā kopumā savāca 26t .

Dalītās vākšanas sistēma pašreiz neparedz no mājsaimniecībām savākt bioloģiski noārdāmos atkritumus. To apsaimniekošanas sistēma tiks veidota atbilstoši Ziemeļvidzemes reģionālajam atkritumu apsaimniekošanas plānam 2005. – 2025.g. (ZV RAAP).

Problēmrisinājumi:

1. *Veicināt informācijas apmaiņu starp atkritumu apsaimniekotājiem un pašvaldību;*
2. *Ieviest pilnīgu dalītu atkritumu vākšanas sistēmu pilsētā;*
3. *Motivēt iedzīvotājus rūpēties par ilgtspējīgu atkritumu apsaimniekošanu ;*
4. *Apzināt nelikumīgās atkritumu izgāztuves pilsētas teritorijā un piepilsētas mežos; pakāpeniski likvidēt tās;*
5. *Veidot iedzīvotājiem un uzņēmējiem izpratni par atkritumiem kā resursu (dūņas no notekūdeņu attīrīšanas, pelnus no koksnes sadedzināšanas iekārtām, bioloģiski pārstrādājamus atkritumus kā kompostu apstādījumiem);*
6. *Veicināt būvgružu un lielgabariņu atkritumu atdalīšanu no kopējā sadzīves atkritumu plūsmas;*

8. Tūrisms un kultūrvide

Mērķis: Cēsu savpatnībai atbilstoša tūrisma attīstība un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana.

8.1. Dabas vides izmantošana tūrisma attīstībā

Cēsu pilsētas attīstības programmā apstiprinātā pilsētas attīstības vīzija paredz, ka viena no pilsētas prioritātēm ir tūrisma un ar to saistīto nozaru attīstība.

Daudz gadus Cēsu pilsētas tūrisma attīstību ietekmē:

- izdevīga ģeogrāfiska vieta – Vidzemes augstienes ziemeļrietumu nogāzes saskare ar Gaujas senieleju. Saskares vietā veidojas savdabīgas, daudzveidīgas un interesantas dabas ainavas.
- atrašanās Gaujas nacionālajā parkā;
- pieejamība un ceļu daudzveidība (dzelzceļš, tuvējā valsts nozīmes maģistrāle Veclaicene – Rīga);
- komunikācijas iespējas (modernizēti sakari, ciparu centrāle);
- bagātīgi, daudzveidīgi un koncentrēti dabas un cilvēka veidoti kultūras tūrisma resursi;
- bagātīga un koncentrēta dažādu vēstures posmu kultūrvide, kurai nepieciešama kopīga ilgtspējīgas attīstības pārvalde;
- unikālā tautas tradīciju mantojuma turpinātāji - amatnieki;

Tūrisma attīstības veicināšanā Cēsu pilsētā darbojas divas organizācijas.

„**Vidzemes Vēstures un Tūrisma Centrs**” (VVTC) ir Cēsu pašvaldības aģentūra, kuras darbības mērķis ir rūpēties par kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu un to izmantošanu sabiedrības izglītošanai, tādejādi veicinot tūrisma nozares attīstību Cēsu pilsētā un rajonā.

Aģentūras pārziņā ir Cēsu viduslaiku pilsdrupas, Cēsu Vēstures un mākslas muzejs, Cēsu izstāžu nams, Cēsu Tūrisma informācijas centrs (turpmāk TIC), Pils parks un Maija parks.

VVTC darbu uzsāka 2004. gada janvārī. Tās dibinātāji ir Cēsu pilsētas dome un Cēsu rajona padome.

Vidzemes tūrisma asociācija ar darbības areālu – 9 Vidzemes rajoni – Cēsu, Valmieras, Limbažu, Valkas, Alūksnes, Madonas, Preiļu, Gulbenes un Aizkraukles rajoni.

Tūrisma pakalpojumi Cēsīs nemitīgi attīstās:

- Internetā ievietota strukturēta informācija pilsētas mājas lapā latviešu, angļu, vācu un krievu valodās;
- Vispusīga un aktuāla Tūrisma informācijas centa (TIC) mājas lapa - latviešu, angļu, vācu un krievu valodās;
- Ir sagatavotas kvalitatīvas Cēsu pilsētas un tās apkārtnes kartes un informācijas zīmes uz nozīmīgākajiem tūrisma objektiem;

Statistika

Nakšņošanas iespējas: 4 viesnīcas ar 310 gultas vietām; 2 viesu nami ar 19 gultas vietām; 2 atpūtas bāzes - vienā 200 gultas vietas, otra kempinga tipa atpūtas bāze.

Ēdināšanas uzņēmumi: Nav pilnībā apkopoti dati par tūristus apkalpojošu ēdināšanas uzņēmumu skaitu. Cēsīs ir apmēram 30 ēdināšanas uzņēmumu, no tiem tikai 10% atbilst starptautiskā tūrisma prasībām.

Ārpus pilsētas, tās tiešā tuvumā, ir vairākas viesu mājas un viesnīcas. Tās sniedz viesnīcu, ēdināšanas un konferenču rīkošanas pakalpojumus cēsniekiem un Cēsu tūristiem.

Tūrisma aģentūras ar autobusu, lidmašīnu, prāmju biļešu un ceļojumu maršrutu pārdošanu un rezervēšanu vietējiem iedzīvotājiem nodarbojas 7 vietējās aģentūras. Divas no tām- SIA „Dzelde „un DanLat Group Latvija piedāvā tūrisma iespējas Latvijā un Cēsu rajonā, arī Cēsīs.

Aktīvā tūrisma pakalpojumi: tūrisma inventāra nomu piedāvā 2 firmas - Cēsu tūrisma inventāra nomas punkts un Cīrulīšu kempings. Cīrulīšu rajons ir aktīvās atpūtas ziņā visbagātākais - vasarā laivu izbraukumu organizēšana, ziemā slēpošanas komplekss "Žagarkalns". Peldbaseins un kartinga halle apmeklētājiem ir pieejami visu gadu. Aktīvo atpūtu vairāk piedāvā tuvējā Cēsu apkārtnē - makšķerēšanu, zirgu izjādes, biatlona trasi, slēpošanu, izpletņlēkšanu, ūdenstūrismu. Cīrulīšu kempinga apsaimniekotājiem ir izdevies veiksmīgi sabalansēt dabas aizsardzības un tūrisma infrastruktūras attīstības intereses, kas ir ārzemju tūristu apmeklēts. Cīrulīšu rajona attīstībai ieguvums ir sporta komplekss "Žagarkalns", kura sekmīgās izaugsmes rezultātā tiek veicināts tūristu pieplūdums no visas Baltijas, īpaši no Lietuvas.

Latvijas visbagātākais rajons ar kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem ir Cēsu rajons. Cēsīs ir 34 valsts nozīmes kultūrvēsturiskie (mākslas, vēstures, arhitektūras un arheoloģijas) pieminekļi un 119 objekti ar vietējo kultūrvēsturisko nozīmi.

Bez Cēsu kultūrvēsturiskā mantojuma, arī dabas objektu attīstībai tiek piešķirta liela nozīme.

Pašreiz vispopulārākais dabas tūrisma piedāvājums Cēsīs ir Cīrulīšu dabas takas 4,6 km un 2,7 km garumā. Tās ir veidotas kā pastaigu takas. Vairāki produkti ir izstrādes stadijā: taku tīkls Pirtsupītes krastos, Vintergrava, Vides mācību labirinti Meža skolas teritorijā. Tiek piedāvāti ūdens tūrisma maršruti pa Gauju.

Cēsu pilsētā ir vairāki vietējās nozīmes dabas objekti, kuri nākotnē varētu kļūt par tūristu piesaistes objektiem. Tuvākais mērķis ir šo objektu infrastruktūras sakārtošana un pašu objektu sakopšana.

Cēsu pilsētas dabas objekti: Pils parks ar pils dārzu; Maija parks; Cēsu pilsētas dabas un kultūrvēsturisko parks, kas izvietots pilsētas rietumu daļas teritorijā, kas piekļaujas Gaujas Nacionālā parka lieguma zonai, iekļaujot Vinterupītes un Pirtsupītes aizsargzonas un Pipariņu un Gaujaslīču mežu masīvus; Ruckas parks un Kalnmuižas parks; Pirtsupītes ainavu apgabals; Avotu ielejas parks; Dubinskas dīķi.

Ģeoloģiskie objekti: Spoguļklintis (Cīrulīšu klintis); Dzidravots; Ķeizarkrēsls; Zvanu klintis; Gaujas ala (starp Gauju un Peldu ielu); Sarkanās klintis pie Gaujas uz Peldu ielas; Gaujas avots (Peldu ielā); Svētavots; Vinterala (azgruvusi); Avots Avotu ielā; Rūcamavots; Kalnmuižas avots; Raiņa ielas avots.

Tūrisma attīstībā liela nozīme ir velotūrisma infrastruktūras attīstībai. Cēsu pilsētā nav veloceliņu un velomaršrutu, trūkst aprīkotas velostāvvietu. Pilsētas reljefs un esošais ielu tīklojums bija viens no šķēršļiem veloceliņu ierīkošanai iepriekšējos gados. Cēsis ir iesaistījušās starptautiskā projektā Cycling around Baltic Sea (2005-2007). Ir paredzams, ka projekta realizācijas rezultātā taps velostratēģija Cēsu pilsētai, kā arī infrastruktūras objekti – velostāvvietas pie sabiedriskām ēkām.

Velotūrisma maršruti ir iespējami ārpus pilsētas, apmeklējot populārus tūrisma apskates objektus un dabas ainavas. Viens no maršrutiem, kas ietver arī pilsētu ir maršruts „Senais bruņinieku ceļš” Cēsis -Valmiera, kas vijas gar Gaujas krastu un ir 42 km garš. Atpakaļ ceļu var mērot ar elektrovilcienu Lugaži –Cēsis.

Kultūrvēsturisko ielu tīklojums ir piemirsta lieta. Vietām ielas degradējas, netiek koptas. Glūdaskalna, Bērzaines un Floridas apkārtnē no kultūrvēsturiskajām ielām paveras ainavisks skats uz pilsētu.

8.2. Kultūrvide

Pilsētas kultūrvide ir tā, kas veido pilsētas iedzīvotāju un viesu estētiskās audzināšanas daļu, tā ir ainavu, vizuālās un izpildītājmākslas, īpašu dzīves stīlu, vērtību, tradīciju un pasākumu, kā arī radošu un starpkulturālu procesu kopums.

Vides politikas plāns un rīcības programma Cēsu pilsētai, 2005

Kultūrai iekļaujoties tirgus regulētā tautsaimniecībā, aktualizējama kultūrvides saglabāšana un savdabības nosargāšana.

Cēsis Sekojošu kultūrvides vērtību apguvei un radīšanai tiek pievērsta uzmanība :

- Vidzemes Vēstures un Tūrisma Centra attīstībai kā patstāvīgai struktūrvienībai, lai uzlabotu kultūras mantojuma apzināšanu, izpēti, popularizēšanu un sabiedrības izglītošanu, (pieejamas biļešu cenas, atlaides biļešu cenām skolēniem, pensionāriem un grupām virs 10 cilvēkiem; (pieejamība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām pašlaik nav nodrošināta ne Viduslaiku pili, ne Jaunajā pili);
- Pilsētas ainavu veidošanai, sakopšanai, pieejamības nodrošināšanai, skatu punktu atklāšanai un skatu platformu veidošanai;
- Kultūrvēstures pieminekļu identifikācijai un aizsardzībai;
- Tūrisma infrastruktūras veidošanai (norādes zīmes, informatīvi materiāli, interneta pieejas punkti).
- Kultūras mantojuma saglabāšana un laikmetīga iekļaušana aktīvā kultūras aprītē ir viens no uzdevumiem, kas izvirzīts Cēsu 800- gades sagaidīšanas kontekstā.

Kultūras mantojums ir būtisks individuālai, dzimtas, grupas, kopienas, novada, noteikta reģiona identitātei. Cēsu kultūras mantojums guvis starptautisku ievērību un pilsēta iekļauta Eiropas vēstures notikumu rekonstrukcijas tīklā. No tūrisma viedokļa īpaši nozīmīgas kultūras mantojuma komponentes ir: Cēsu vecpilsēta, koka arhitektūra gan vecpilsētā, gan ārpus tās, Gaujas senieleja un mazo upīšu teritorijas, slēgtās Cēsu pilsētas kapsētas, 20. gs. sākumā celtās vasarnīcas un villas.

Jaunas iespējas mantojuma saglabāšanai un laikmetīgai iekļaušanai kultūras aprītē ir devusi pieeja ES finansējumam, kas veicina kultūras mantojuma izmantošanu kultūras tūrisma attīstīšanai , kultūras mantojuma izpētei un saglabāšanai.

Aizvien vairāk tiek izmantotas jaunās informācijas tehnoloģijas. Palielinās mantojuma resursi internetā, pieaug to izmantošana. Ir uzsākts mantojuma digitalizēšanas projekts- muzeja, bibliotēku un arhīva krājumu elektronisko resursu izveide un uzsākts darbs pie projekta par mājas lapas izveidi ar iespēju ceļot Cēsis digitālā vidē.

No 2004.gada VVTC notiek jauno gidu apmācība, kas veicina jauniešu interesi par kultūras mantojumu, iespēja iepazīt savas pilsētas vēsturi un jauniešos rada vēlmi apgūt kultūras mantojuma saglabātāju profesiju.

Realizējot Cēsu 800-gades programmu, atpazīstamību nodrošina ar kultūras mantojumu gan materiālo, gan nemateriālo – ieražu svētki, svētku pasākumi, tradicionālā amatniecība.

- Nozīmīgu vietu tūrisma attīstībā ieņem pasākumu tūrisms. Ļoti plašas ir ikgadējās kultūras un sporta pasākumu programmas- Viduslaiku svētki , Ziedu un deju svētki ,Starptautiskais akvareļmākslas plenērs, Cēsu Mūzikas svētki, Ērģelmūzikas festivāls u.c.

Lai iesaistītu sabiedrību kultūras mantojuma saglabāšanai un uzturēšanai,katru gadu rīko talkas ainavas sakopšanai un attīstībai. Talkās strādā domes darbinieki, Tautas partijas jauniešu apvienība, pensionāru apvienība, instruktoru skola . malēniešu klubs.

Sabiedriskās organizācijas - kultūras biedrības "Harmonija" un "Klēts" darbojas kultūras mantojuma saglabāšanā, bet nepieciešama to aktivitātes paaugstināšana.

Kultūrtūrisma ir pozitīva ekonomiskā un sociālā ietekme , tas nostiprina un veido identitāti, palīdz veidot pilsētas tēlu un saglabāt kultūras un vēsturisko mantojumu

Pieaug masu informācijas līdzekļu loma sabiedrības vērtīborientācijas veidošanā.

Pašvaldības finansējuma sadalījums kultūras pieminekļu uzturēšanai pa gadiem ir sekojošs:

1999.g	2000.g.	2001.g.	2002.g.	2003.g.	2004.g.
Ls.1323	Ls.2000	Ls.11880	Ls.19787	Ls.31007	Ls.61150

Problēmrisinājumi:

1. Uzlabot organizāciju saskaņotu rīcību tūrisma nozarē

2. *Izstrādāt Cēsu pilsētas tūrisma attīstības stratēģiju un rīcības plānu.*
3. *Piesaistīt līdzekļus jaunām iniciatīvām un kultūras mantojuma saglabāšanai.*
4. *Iesaistīt nevalstisko sektoru tūrisma un kultūrvides attīstībā..*
5. *Veicināt tūrisma produktu attīstību(veloīre, velostāvvietas, veloceliņi, ekoproducti, amatniecības produkti)*
6. *Novērtēt un veicināt kultūru kā tautsaimniecības resursu un veicināt tā izmantošanu pilsētas attīstībai ;*
7. *Attīstīt tūrisma mārketinga aktivitātes (tūrisma informācijas sistēmas attīstīšana, pilnveidošana un radošas pieejas Cēsu pilsētas koptēla veidošanā). resursa nenovērtēšana un līdz ar to vāja izmantošana pilsētas attīstībai ;*

9. Risināmo problēmu kopsavilkums

Risināmās vides problēmas ir noteiktas katras nodaļas aprakstošajā daļā. Pārsvārā tās ir tehniski risināmās problēmas, t.sk. arī izpēte un analīze. Visai vides nozarei kopīgas ir sekojošas problēmas:

1. Vides izglītība nepietiekoši integrēta vispārizglītojošajās skolās, pirmskolas mācību iestādēs, augstskolās un pieaugušo izglītības programmās, līdz ar to nepieciešams uzlabot vides izglītības sistēmu valsts un pašvaldību līmenī. Savukārt politiķiem, pašvaldību speciālistiem un valsts un NVO darbiniekiem nepieciešama jaunākā informācija par vides nozares aktualitātēm.

2. Iedzīvotāju dzīvesveids un ieradumi vairumā gadījumu nav videi draudzīgi (atkritumu apsaimniekošana, ūdens un notekūdeņu apsaimniekošana, zaļais iepirkums, mežu un apstādījumu apsaimniekošana). Iedzīvotāji jāmotivē mainīt savus paradumus izmantojot izglītības, komunikācijas u.c. vides politikas realizācijas līdzekļus.

3. Liela daļa cēsnieku uzskata, ka pietiekoši nesaņem viņiem nepieciešamo vides nozares informāciju. Sabiedrības informēšana, izpratnes un kompetences veidošana par vides un veselības jautājumiem ir viens no svarīgākajiem vides politikas ieviešanas jautājumiem.

4. Neapmierinoša ir informācijas apmaiņa starp valsts, pašvaldības un NVO sektoru vides jomā. Sadarbības aktivizēšana uzlabos iespējas efektīvāk izmantot finanšu līdzekļus, novērsīs iespējamus konfliktus, palielinās problēmu risināšanā iesaistīto kompetento dalībnieku skaitu.

10. Politikas realizācijas līdzekļi pašvaldībā

Nodaļā tiek definēti, uzskaitīti un aprakstīti vides politikas līdzekļi, kurus izmanto Cēsu pilsētas pašvaldībā vides politikas realizācijai:

Ekonomiskie līdzekļi:

- resursu taupīšana, to racionāla izmantošana (ekonomēšana, otreizēja izmantošana);
- licenču un atļauju izmantošana (A, B un C kategorijas vidi piesārņojošu darbību veikšanai, atkritumu apsaimniekošanas atļaujas
- nodokļu atlaides, (nodokļu atlaides tiem Cēsu pilsētas uzņēmumiem, kuri ražošanā ievieš videi draudzīgas tehnoloģijas);
- dabas resursu nodoklis(2004 gadā dabas resursu nodokļa ieņēmumi bija 8704 LVL, kas izlietoti vides aizsardzības pasākumu realizācijai - līdzfinansējums vides projektiem, koku kopšanai, virsūdens sistēmu sakārtošanai u.c.
- pašvaldības izstrādātu projektu realizācija: pašvaldības iesaistīšanās sadarbības projektos, valsts investīciju programmās, Eiropas Savienības finansētajos projektos - ISPA, Kohēzijas fonds; Interreg; kompensācijas un sodi (sankciju piemērošana pēc principa "piesārņotājs maksā").

Valsts un pašvaldības normatīvo aktu sistēma: vispārīgās prasības vides aizsardzībā Latvijā tiek noteiktas likumos, MK noteikumos, rīkojumos, valsts pārvaldes institūciju kompetences robežās

Vides politikas plāns un rīcības programma Cēsu pilsētai, 2005

izdotajos tiesību aktos. Pašvaldības rīcību nosaka: Cēsu pilsētas attīstības stratēģija, pašvaldības saistošie noteikumi, vietējās nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju izveide un to aizsardzības plānu izstrāde, teritoriālā plānošana.

Vides aizsardzības infrastruktūra: ikdienas darbu vides aizsardzības jomā koordinē Cēsu pilsētas domes *Attīstības plānošanas nodaļa*, kurā par vides politikas jautājumiem atbild vides speciālists.

Konsultatīva funkcija dažādu ar vidi saistītu jautājumu risināšanā ir *Vides attīstības padomei*. Padomes sastāvā ir Cēsu pilsētas domes darbinieki, deputātu pārstāvji, nevalstisko organizāciju pārstāvji, valsts un privāto organizāciju pārstāvji, kuru darbs saistīts ar vides aizsardzību.

Domes Tautsaimniecības komiteja:

- piedalās tautsaimniecības un pilsētvides aizsardzības perspektīvo programmu un koncepciju izstrādē;
- sagatavo pilsētas saimniecības un vides aizsardzības jautājumu izskatīšanu Domē;
- sniedz atzinumus par lēmumu projektiem, kas skar pašvaldības tautsaimniecības un pilsētvides aizsardzības jautājumus;
- koordinē pašvaldības uzņēmumu, kas sniedz komunālos pakalpojumus, darbību, lai organizētu komunālo pakalpojumu sniegšanu Cēsu pilsētas iedzīvotājiem un pilsētas teritorijā izvietotajiem uzņēmumiem, organizācijām, iestādēm un citām institūcijām;
- pārrauga pašvaldības uzņēmumu un iestāžu noslēgto līgumu, kas skar tautsaimniecības un pilsētvides aizsardzības jautājumus, izpildi.

Domes dzīvokļu un komunālā nodaļa atbild par:

- komunālās saimniecības objektu pārvaldīšanu, uzturēšanu, ekspluatāciju un remontu;
- meliorācijas sistēmu un lietus kanalizācijas apsaimniekošanu, uzturēšanu tehniskā kārtībā, ekspluatācijas un remonta darbu nodrošināšanu;
- sadzīves atkritumu apsaimniekošanas organizēšanu;
- pilsētas ielu un ietvju apstādījumu apsaimniekošanu, mazo arhitektūras formu uzturēšanu kārtībā un jaunu apstādījumu plānošanu un izveidi;
- elektroapgaisojuma, ietvju un ielu rekonstrukcijas darbiem, veloceliņu izbūvi;
- pilsētas mežu apsaimniekošanu;
- kapu saimniecības un sīkdzīvnieku kapsētas apsaimniekošanu u.c.

Kontroles pasākumi: Pašvaldības policija uzrauga pilsētas sabiedrisko kārtību un saistošo noteikumu izpildi. Vides stāvokļa kontroli, monitoringu un dabas resursu izmantošanas kontroli veic Vides valsts dienests, Valsts meža dienests, Gaujas Nacionālais parks.

Komunikācija un sadarbība: pastāvīga, aktīva informācijas apmaiņa starp pašvaldību un sabiedrību; vispārējās informēšanas metodes - informācijas stendi vai izstādes pašvaldībā; konsultantu piesaiste izpētes darbiem; "karstās" telefonu līnijas ātru atbilžu sniegšanai; bukletu izplatīšana; sadarbība starp pašvaldību un Gaujas nacionālo parku; sadarbība starp pašvaldību un nevalstiskajām organizācijām vides jomā; sabiedriskās apspriešanas.

Vides izglītība: semināri, konferences, preses konferences, "atvērto durvju dienas", pasākumi skolās un bērnudārzos, talkas, nometnes bērniem, pieaugušo izglītības programmas u.t.t.

Politiskie instrumenti: Agenda 21 realizācija, Zaļo pilsētu deklarācija.

11. Sektorālo indikatoru saraksts

Indikatorus izvēlas, lai vērtētu vides kvalitāti un periodiski veiktu dokumenta monitoringu.

Dabas aizsardzība :

- Vietējās nozīmes aizsargājamo teritoriju platība (ha);
- Izstrādātie un apstiprinātie dabas aizsardzības plāni ĪADT (objektu skaits);
- Izstrādātie un apstiprinātie ĪADT apsaimniekošanas plāni (plānu skaits);
- Reģistrētie iepriekšminēto dokumentu prasību pārkāpumi (skaits);
- Cēsu pilsētas apsaimniekoto parku, dārzu, aleju platība (ha);
- Sabiedrības vērtējums par parku, dārzu un aleju apsaimniekošanu;
- Dižkoku skaits;
- Investīcijas apstādījumu kopšanai (% no pašvaldības gada budžeta);
- Pilsētas apstādījumu komisijas pieņemto lēmumu skaits;
- Jaunu apstādījumu platību iekārtošana, rekonstrukcija (ha)

Atkritumu apsaimniekošana:

- Likvidēto nelegālo sadzīves izgāztuvju skaits;
- Saražoto un centralizēti savākto sadzīves atkritumu daudzums (t)
- Šķīroti savākto atkritumu daudzums (t);
- Pārstrādāto atkritumu daudzums (t),
- Iekārtoto šķīrotu atkritumu savākšanas punktu skaits.

Ūdens apsaimniekošana:

- Gaujas ūdeņu ķīmiskais sastāvs, (mg/l);
- Mazo upīšu ūdens kvalitāte (mg/l);
- Dzeramā ūdens kvalitātes atbilstība normatīviem, % -sistēmā ;
- Dabas resursu nodokļa maksājumi par ūdens patēriņu un notekūdens novadīšanu, (Ls);
- Ūdens patēriņš uz 1 iedzīvotāju komunālajā sektorā gadā, (m³);
- Nenomaksāto iedzīvotāju ūdens saimniecības pakalpojumu īpatsvars (pret kopējo), %.
- Ūdens patēriņš dažādās tautsaimniecības jomās, (m³)
- Patērētāju pieslēgums pie centralizētās kanalizācijas sistēmas, (%)
- Sistēmā atklāto bojājumu skaits, mēnesī;
- Uz attīrīšanas iekārtām novadīto notekūdeņu daudzums ,(m³);
- Uz attīrīšanas iekārtām novadīto notekūdeņu biogēno elementu koncentrācija, (mg/l)
- NAI faktiskais apjoms mēnesī salīdzinājumā ar jaudu, %;
- Notekūdeņu attīrīšanas rezultātā veidoto dūņu kopējais apjoms, (m³);
- Decentralizētājā sistēmā esošo notekūdens attīrīšanas iekārtu skaits, to kvalitāte un kontrole;
- Notekūdeņu izvadīšanas apjoms virszemes ūdeņos, t.sk., normatīvi neattīrīti m³, % no visa apjoma;
- Rūpniecisko notekūdeņu kvalitāte (mg/l).

Vides veselība

- Iedzīvotāju skaits;
- Iedzīvotāju (vīriešu un sievietes) sadalījums pa vecuma grupām (%);
- Iedzīvotāju dzimstības un mirstības rādītāji (dzimušo un mirušo skaits gadā);
- Darbspējas vecuma iedzīvotāji (%);
- Iedzīvotāji virs darbspējas vecuma (%);
- Pašvaldības ieņēmumi un izdevumi uz 1 iedzīvotāju (Ls);
- Iedzīvotāju ienākumu nodoklis uz 1 iedzīvotāju (Ls) ;
- Bezdarbnieki (% no darbspējas vecuma iedzīvotājiem);
- Iedzīvotāju skaits, kuri pārstāv iedzīvotāju grupas, kas pakļautas augstam sociālam atstumtības riskam un mazaizsargāto personu grupai (ģimenes, kuras audzina 3 un vairāk bērņus; bezpajumtnieki, ilgstoši bezdarbnieki u.c.);
- Mājokļa kopējā platība uz 1 iedzīvotāju m²;
- Vidējais iedzīvotāju skaits 1 dzīvoklī;

Vides politikas plāns un rīcības programma Cēsu pilsētai, 2005

- Pārsniegto trokšņa līmeņa mērījumu skaits;
- Alkoholisko dzērienu patēriņš uz 1 iedzīvotāju (l);
- Saslimstība ar alkoholismu un narkomāniju (gadījumu skaits gadā);
- Saslimstība ar tuberkulozi (gadījumu skaits gadā);
- Inficēšanās ar HIV (gadījumu skaits);
- Arodslimnieku skaits;
- Saslimstība (dažādās slimību grupās) (gadījumu skaits);
- Vakcinēto bērnu īpatsvars (% no kopējā skaita);
- Vidējais iedzīvotāju mūža ilgums ;
- Trūcīgo personu īpatsvars (% no kopējo iedzīvotāju skaita);
- Sociālās nodaļas palīdzību saņēmušo iedzīvotāju skaits;

Gaisa aizsardzība , enerģētika:

- Ražošanas, pakalpojumu, tūrisma sektoros nodarbināto iedzīvotāju skaits;
- Kopējā apbūvētā platība (ha) ;
- Pilsētas dabas pamatnes platība (ha);
- Neapsaimniekoto, degradēto teritoriju platība (ha);
- Transporta intensitāte pilsētas centrālajās ielās un krustojumos (auto skaits);
- Sabiedriskā transporta lietotāju skaits;
- Ceļu satiksmes negadījumu skaits gadā;
- Piesaistītās investīcijas ražošanas sektoram;
- Siltumnīcas efektu izraisošās gāzu emisijas (t);
- Sabiedrisko un dzīvojamo ēku platības, kurās veikti energoefektivitātes pasākumi (m²);
- Sabiedrisko un dzīvojamo ēku platības, kurās veikts energoaudits(m²);

Kultūrvēsturiskā vide:

- Restaurētu kultūrvēsturisko pieminekļu skaits, platība (m²),
- Pašvaldības finansējums kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzībai (LVL);
- Jaunu, kvalitatīvas arhitektūras un vides dizaina objektu skaits, (%)
- Cēsu savpatnību raksturojošo kultūrvēsturisku pakalpojumu piedāvājums, (skaits);
- Kultūrvēsturi atspoguļojošu izdevumu skaits;

Tūrisms:

- Tūrisma piesaistīto valsts, pašvaldības un ES investīciju apjoms (% no kopējā pašvaldības investīciju apjoma)
- Dalība starptautiskās tūrisma organizācijās(skaits),
- Publikāciju skaits valsts presē un ārvalstu preses izdevumos,
- Ārvalstu masu saziņas līdzekļu un tūrisma operatoru vizīšu skaits,
- Jaunu tūristu piesaistes objektu (atrakciju) un maršrutu skaits,
- Taksafonu un interneta pieejas punktu skaits pilsētā,
- Norāžu skaits pilsētā (gab.) ,
- TIC reģistrēto velotūristu skaits,
- Velostāvvietu skaits;
- Tūristu mītnu un gultas vietu skaits, kongresu, konferenču, izstāžu un izklaides centru skaits,
- Ēdināšanas iestāžu skaits, kas izmanto bioloģisko lauksaimniecību produkciju;
- Vides pieejamības iespēja kultūras un tūrisma objektos (objektu skaits);
- Vietējo un ārzemju tūristu skaita pieaugums.
- Kriminālo konfliktu skaits diennaktī.

Izglītība un komunikācija:

- Skolēnu vides projektu skaits pašvaldības mācību iestādēs;
- Studentu mācību darbi/projekti par Cēsīm;
- Tūristu dienu skaits ekotūrisma maršrutos Cēsīs (var būt veikti ārpus pilsētas);
- „Zaļā iepirkuma” īpatsvars % no kopējā pašvaldības iepirkuma;
- Publikācijas masu mēdijos par vides tematiku;
- Iedzīvotājiem noorganizēto Vides izglītības pasākumu skaits;

- Speciālistiem noorganizēto apmācību skaits vides jomā;
- Vides NVO skaits pašvaldībā;
- Uzņēmumu skaits pašvaldībā ar kvalitātes vadības sistēmas sertifikāciju vai vides pārvaldības sistēmu;

12. Vides politikas plāna un rīcības programmas ieviešana un pārskatīšana

Vides politikas plāns tiek ieviests realizējot rīcības programmu. Rīcības programma konkrētā Vides politikas plānā noteiktos mērķus un uzdevumus, paredzot pasākumus, kuru izpilde nodrošina attiecīgā vides politikas mērķa izpildi.

Vides politikas un rīcības programmas ieviešana

Vides politikas plānu un Rīcības programmu apstiprina Cēsu pilsētas Dome. Dome kopumā ir atbildīga par šo dokumentu izpildi, izpildes kontroli, pārskatīšanu un atjaunošanu. Vides politikas plāns tiek ieviests vai realizēts, izpildot Rīcības programmā paredzētos pasākumus, kas attiecas uz katru konkrētu mērķi.

Pašvaldība izlemj, kā iesaistīt politikas plāna realizācijā un rīcības programmas izpildē privātos uzņēmējus, iedzīvotājus u.c. mērķa grupas. Viens no iespējamiem risinājumiem ir brīvprātīgas vienošanās panākšana starp pašvaldību un privāto uzņēmumu pārstāvjiem. Politikas plānā ietvertais vides politikas līdzekļu atspoguļojums ir izmantojams optimālu risinājumu izvēlei katrā konkrētā gadījumā.

Optimāls ieviešanas kontroles mehānisms ir vides politikas un rīcības programmas izpildes novērtējums. Tā mērķis ir sistemātiski un periodiski novērtēt vides politikā noteikto mērķu sasniegšanu, analizējot un vērtējot rīcības programmā ietvertos pasākumu izpildi. Novērtējums ietver ne tikai Domes ieguldījumu rīcības programmas realizācijā, bet arī visu pārējo iesaistīto pušu veikuma novērtējumu. Lai veiktu novērtējumu, izmanto indikatorus, kas sniedz informāciju par konkrēta parametra vēlamām vai nelabvēlīgām izmaiņām.

Rīcības programmas izpildes novērtējums jāveic reizi 2 gados. Savukārt ik pa 5 gadiem veic plašāku novērtējumu, kas ietver arī vides politikas mērķu izpildi.

Gadījumos, ja par attiecīgā pasākuma realizāciju atbild uzņēmums, kurā ir ieviesta vides vadības sistēma vai integrēta kvalitātes un vides vadības sistēma, tad sistēmas iekšējā un ārējā audita rezultātus ar uzņēmuma piekrišanu var izmantot rīcības programmas ieviešanas novērtēšanai.

Rezultātā tiek sagatavots vides rīcības programmas novērtējums. Ar to iepazīstina visu iesaistīto pušu pārstāvjus, tai skaitā iedzīvotājus.

Politikas plāna un rīcības programmas pārskatīšana

Vides politikas plāns kalpo par efektīvu līdzekli vides vadības organizācijai pilsētā tikai gadījumā, ja tas tiek regulāri precizēts un atjaunots atbilstoši situācijas izmaiņām. Mainās vispārējā izpratne par vides problēmām, vides likumdošanas aktu sistēma valstī, ekonomiskā situācija Latvijā; parādās jauni vides politikas līdzekļi. Tādēļ ir nepieciešams pārskatīt un atjaunot vides politikas plānu ne retāk kā ik pēc 5 gadiem, bet rīcības programmu – katru otro gadu.

Vides politikas plāna un rīcības programmas atjaunošanu organizē un koordinē Cēsu pilsētas dome, iesaistot šinī procesā visas ieinteresētās puses.

13. Izmantotā literatūra

1. Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma, Latvijas vides un reģionālās attīstības ministrija, Rīga, 1999.
2. Cēsu rajona teritorijas plānojums, Cēsis, 2003.
3. Cēsu pilsētas attīstības programma 2004-2012, Cēsu pilsētas attīstības plānojuma darba grupa, 200.

Vides politikas plāns un rīcības programma Cēsu pilsētai, 2005

4. Cēsu pilsētas teritorijas plānojums 2005-2017, Cēsu pilsētas teritorijas plānojuma darba grupa, 2005.
5. Cēsu pilsētas ģenerālais plāns. Paskaidrojuma raksts", 1.sējums, Pilsētprojekts, Rīga, 1988.
6. Latvijas ilgtspējīgas attīstības pamatnostādnes. Latvijas Republikas vides ministrija, 2002
7. Latvijas virszemes ūdeņu kvalitātes pārskats 2003 . Latvijas vides aģentūra,
8. Nacionālais vides politikas plāns 2004-2008., Rīga, 2003.
9. O. Nikodemuss. Cēsu rajona ainavu inventarizācija un vērtējums, Cēsis, 2001.
10. Reģionālā atkritumu apsaimniekošanas plāna projekts, SIA „Geokonsultants”, 2005-08-13.
11. Resursu patēriņa novērtējums. Latvijas Vides aģentūra, Rīga, 2004
12. Valmieras RVP publiskais pārskats, 2003.
13. Valsts kultūrpolitikas vadlīniju projekts, 2006-2015, LR Kultūras ministrija .
14. Zinātniski pētnieciskais darbs "Mājas suns Cēsu pilsētā" DACVĢ skolnieces - A. Stikute, M. Bārdiņš, A. Krastiņš, I Bildere, vadītāja I. Kazaka, 2004.

Valsts un starptautiskie dokumenti

1. Aizsargjoslu likums, pieņemts 05.02.1997 (grozījumi 21.02.2002, 19.06.2003);
2. Atkritumu apsaimniekošanas likums, izsludināts 29.12.2000;
3. Bonnas konvencija (1979) – par migrējošo savvaļas dzīvnieku aizsardzību;
4. Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”, izsludināts 30.10.1998;
5. Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, izsludināts 25.03.1993;
6. Likums „Par kultūras pieminekļu aizsardzību”, izsludināts 12.02.1992;
7. LR Ministru Kabineta noteikumi Nr. 344 (31.07.2001) “Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu noteikšana un sistematizācijas kārtība;
8. LR Ministru Kabineta noteikumi Nr. 883 “Vietējas pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (19.10.2004);
9. LR Ministru Kabineta noteikumi Nr.34 (22.01.2003) „Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī”;
10. LR Ministru Kabineta noteikumi Nr.421 (12.05.2000) „Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” (grozījumi 25.01.2005, Nr.161);
11. LR Ministru Kabineta noteikumi Nr.423 (05.12.2000) “Noteikumi par teritorijas plānojumiem”;
12. LR Ministru Kabineta noteikumi Nr.432 (09.10.2001) „Atkritumu apsaimniekošanas atļauju izsniegšanas, pagarināšanas un anulēšanas kārtība”;
13. LR Ministru Kabineta noteikumi Nr.857 (19.10.2002) „Noteikumiem par pazemes ūdens resursu apzināšanas kārtību un kvalitātes kritērijiem”;
14. LR Ministru Kabineta noteikumi Nr.118 (12.03.2002) „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti”;
15. Ministru kabineta 2001.gada 18.decembra noteikumi Nr.529 "Atsevišķu veidu bīstamo atkritumu apsaimniekošanas kārtība”;
16. Ministru kabineta 2001.gada 9. oktobra noteikumi Nr. 432 "Atkritumu apsaimniekošanas atļauju izsniegšanas, pagarināšanas un anulēšanas kārtība”
17. Ministru kabineta 2004. gada 29. aprīļa noteikumi Nr.365 „Noteikumi par atkritumu pārstrādes, reģenerācijas un apglabāšanas veidiem”;
18. Ministru kabineta 2004.gada 6.aprīļa noteikumi Nr. 243 "Prasības nolietotu transportlīdzekļu pārstrādei un vides prasības apstrādes uzņēmumiem”;
19. Riodežaneiro konvencija (1992) – par bioloģisko daudzveidību;

20. Sugu un biotopu aizsardzības likums, 16.03.2000;
21. Teritorijas attīstības plānošanas likums, pieņemts 15.10.1998;
22. Ūdens apsaimniekošanas likums, 12.12.2002;

14. Vides politikas plāna izstrādes darba grupa

Inta Ādamsons - projekta vadītāja, Cēsu pilsētas domes attīstības nodaļas speciāliste vides politikas jautājumos;

Jānis Bāliņš - Cēsu pilsētas domes deputāts 2000-2004, tautsaimniecības komitejas priekšsēdētājs;

Andris Mihaļovs- Cēsu pilsētas domes izpilddirektors, no 2005. gada marta domes priekšsēdētāja vietnieks;

Jānis Rozenbergs – Cēsu pilsētas domes attīstības nodaļas vadītājs, no 2005. gada marta domes izpilddirektors;

Andris Zvirgzds- Vides attīstības padomes priekšsēdētājs ;

Jānis Zlaugotnis - Cēsu pilsētas domes būvniecības, teritorijas plānošanas un nekustamā īpašuma nodaļas vadītājs;

Jānis Sirlaks - Cēsu pilsētas domes ainavu arhitekts;

Anita Bukeja - Cēsu pilsētas domes komunālās nodaļas inženiere ;

Dzintra Kozaka- Cēsu pilsētas domes izglītības nodaļas metodiķe;

Janeta Vaļģe - Valmieras reģionālās vides pārvaldes piesārņojuma novēršanas kontroles daļas inspektore;

Anita Ābeltiņa - Valmieras reģionālās vides pārvaldes piesārņojuma novēršanas un kontroles daļas inspektore;

Gunta Polucka - Gaujas Nacionālā parka Vides valsts inspektore;

Jāni Krūmiņš – Gaujas Nacionālā parka Vides inspekcijas departamenta atļauju daļas vadītājs;

Jānis Krastiņš – NVO, Vides aizsardzības klubs;

Iveta Lazdiņa – ZAAO attīstības daļas vadītāja ;

Olga Rudzīte - Sabiedrības veselības aģentūras Valmieras filiāles vadītājas vietniece ;

Vides politikas plāna izstrādā piedalījās Latvijas Universitātes vides zinātnes un pārvaldības maģistranti, strādājot 8 darba grupās:

Vides komunikācija un sabiedrības apziņa, vadītājs, **profesors, Dr.hab.paed. R. Ernšteins**

Dabas aizsardzības darba grupa, vadītājs, **asociētais profesors, Dr.biol. R. Jūrmalietis**

Ūdenssaimniecības darba grupa, vadītājs, **docents, Dr.ķīm. J. Benders**

Energosaimniecības, klimata un gaisa aizsardzības darba grupa, vadītājs, **M.vid.zin. I. Kudreņickis**

Atkritumu saimniecības darba grupa, vadītāja, **docente, Dr.fiz. R. Bendere**

Teritorijas fiziskā un ekonomiskā attīstība, vadītājs, **M.vid.zin. I. Kudreņickis**

Vides veselība un sociālā aizsardzība; vadītājs, **asociētais profesors, Dr.biol. R. Jūrmalietis**

Kultūrvides aizsardzība un tūrisma attīstība, vadītājs, **doktorants, Dipl.vēst. Ē. Leitis**